

EESTI KONJUNKTUURIINSTITUUT

ESTONIAN INSTITUTE
OF ECONOMIC RESEARCH

Rävala 6 19080 Tallinn Estonia tel 668 1242 fax 668 1240 e-mail eki@ki.ee

Eesti alkoholiturg
2008. aasta I kvartalis

Tallinn
Juuni 2008

Töö on teostatud Eesti Põllumajandusministeeriumi tellimusel

Vastutav täitja: Kiira Martens

Projektigrupi koosseisus: Pille Liivaauk

Eesti Konjunktuuriinstituut

Rävala 6 19080 Tallinn

tel 6681242

E-post: eki@ki.ee

<http://www.ki.ee>

Copyright © Eesti Konjunktuuriinstituut

Sisukord

Sissejuhatus	5
1. Üldosa	7
2. Kanged alkohoolsed joogid	12
3. Õlu	23
4. Lahjad alkohoolsed joogid	28
5. Rektifitseeritud etanool (piiritus)	35
6. Viinamarjavein ja vermut	37
Kokkuvõte	40

SISSEJUHATUS

Töö eesmärgiks on anda ülevaade Eesti alkoholisektori arengust 2008. aasta I kvartalis.

Töös analüüsitakse:

- alkoholsete jookide tootmise muutusi;
- alkoholsete jookide väliskaubandust riigiti ja tooteliigiti;
- alkoholsete jookide jaemüüki siseturul;
- jaehindade muutusi.

Käesolevas ülevaates on kasutatud Eesti Statistikaameti tootmise ning väliskaubanduse andmeid, ettevõtete tootmise ja siseturu müügi andmeid ning Eesti Konjunktuuriinstituudi kaupluste hinnavaatluste tulemusi.

Töö esimene osa annab lühiülevaate kogu Eesti alkoholiturul toimunud, järgnevad osad keskenduvad erinevate alkoholsete jookide turutrendidele põhjalikumalt.

Töö maht on 40 lehekülge.

EESTI ALKOHOLITURG 2008. AASTA I KVARTALIS

1. ÜLDOSA

Tootmine

2008. aasta I kvartalis mõjutas Eesti ettevõtete alkoholsete jookide tootmist aasta algusest kehtima hakanud 10% tõstetud aktsiisimäärad. Enne maksutõusu toodeti ja müüdi eelmise aasta lõpus alkoholsete jooke ette ning seetõttu olid olulisemate alkoholsete jookide tootmismahud väiksemad kui aasta tagasi, vaid puuvilja- ja marjaveinide, likööri- ja bränditoodangu maht püsis enam-vähem aastatagusel tasemel. Kiireim langus toimus rektifitseeritud etanooli (piirituse) tootmismahus, mis oli 35% väiksem kui aasta tagasi. Kangeid alkoholsete jooke toodeti 2008. aasta 3 kuuga **ESA andmetel** Eestis 3,4 mln liitrit ehk 21% vähem kui eelmise aasta samal perioodil. Samas **EKI-le** edastatud **tootjate andmetel** oli kahe viimase aasta I kvartali toodangu maht mõnevõrra suurem, kuid selle langus 2008. aasta I kvartalis (2007.a I kvartaliga võrreldes) oli kiirem (-24%). Aktsiisitõusu mõju oli eriti märgata viinatootmises, sest seda toodeti ja müüdi 2007. aasta lõpus ette hinnanguliselt 1,5 mln liitrit. Seetõttu toodeti viina 2008. aasta I kvartalis 30% (-1,1 mln l) vähem kui aasta tagasi. Likööri- ja viinatootmist maksutõus oluliselt ei mõjutanud, sest tootmismahud olid ligi 2% suurem kui aasta tagasi. Kangetest alkoholsetest jookidest suurenes aastatagusega võrreldes ka bränditoodangu maht, džinni ja viski toodang vähenes.

Lahjade alkoholsete jookide toodang oli 2008. aasta I kvartalis ligi 20% aastatagusest väiksem, kusjuures langus toimus segatud piiritusjookide grupis, kääritatud jookide tootmine oli enam-vähem aastatagusel tasemel. Õlle tootmismahud ulatus I kvartalis 29 mln liitriini, seda oli ligi 6% vähem kui eelmise aasta I kvartalis.

Tabel 1

Alkoholsete jookide tootmine Eestis 2006-2008 (mln liitrites)

	2006 I kv	2007** I kv	2008 I kv	Muutus +,-	
				08Ikv/07Ikv, mln l	08Ikv/07Ikv %
Kanged alkoholsete joogid ESA	3,32	4,28	3,38	-0,9	-21,0
EKI hinnangul	3,32	4,59	3,49	-1,10	-24,0
Õlu	27,01	30,51	28,81	-1,70	-5,6
Lahjad alkoholsete joogid* ESA	4,85	7,34	5,73	-1,61	-21,9
EKI hinnangul	4,85	7,34	5,85	-1,49	-20,3
Rektifitseeritud etanool	1,48	1,50	0,97	0,53	-35,0
Puuvilja- ja marjaveinid	1,74	1,17	1,18	0,01	0,94

* EKI arvutused (vastavalt ESA jaotusele koondab segatud piiritusjooke ja siidrit)

** korrigeeritud andmed

Allikad: ESA, EKI

Tabel 2

Alkoholi aktsiisimäärad Eestis (kroonides)

	Ühik	2007	Alates 1.01.2008	Alates 1.07.2008
Õlu	etanoolisisalduse ühe mahuprotsendi kohta hektoliitris	58	64	77
Vein üle 6%	hektoliiter	1040	1040	1040
Vein kuni 6%	hektoliiter	341	376	451
Kääritatud joogid kuni 6%	hektoliiter	341	376	451
Kääritatud joogid üle 6%	hektoliiter	1040	1040	1040
Vahetoode	hektoliiter	1680	1852	2222
Muu alkohol	etanoolisisalduse ühe mahuprotsendi kohta hektoliitris	152	168	202

Allikas: Maksu- ja Tolliamet

Väliskaubandus

2007. aasta lõpus täiendas ESA väliskaubandusandmete kogumise metoodikat. Vastavalt uuele metoodikale peavad aruandeid esitama ka firmad, kes ei ole Eesti residendid, kuid tegelevad alkoholsete jookide nii sisse- kui väljaveoga Eesti territooriumil. Kui varasemate aastate ekspordi- ja impordiandmed kajastavad põhieksporti ja põhiimporti ehk Eesti turule müüdud ja siit välja müüdud koguseid, siis alates 2007. aasta lõpust kogub ja avaldab ESA alkoholitoodete kogueksporti ja koguimporti mahtusid ehk lisaks Eesti siseturule siia reeksportimiseks toodud ja reeksportitud koguseid. Kuna tagasiulatavalt ei ole võimalik andmeid korrigeerida, ei saa ka 2008. aasta I kvartali andmeid võrrelda varasemate perioodidega. Põhiliselt puudutab uus metoodika kangete alkoholsete jookide, segatud piiritusjookide ja viinamarjaveinide väliskaubandusandmeid.

Alkoholsete jookide välisurule müügikäive oli 2008. aasta I kvartalis 553 mln krooni, millest osa moodustas kangete alkoholsete jookide, viinamarjaveini ja segatud piiritusjookide **reeksporti** käive. Täpselt ei ole võimalik välja arvutada millise osa käibest kattis Eesti põhiexport ja millise reeksport. Järgnevates peatükkides on tootegrupiti välja toodud Eesti alkoholitootjate poolt eksporditud kogused, kuid Eesti kaubandusfirmade ekspordimahtude kohta andmeid ei ole. Alkoholsete jookide ekspordist rahalises väärtuses moodustas suurema osa kangete alkoholsete jookide kogueksporti käive, mis ulatus 444 mln kroonini. Õlle, viinamarjaveinide ja lahjade alkoholsete jookide rahaline export oli oluliselt väiksem, vastavalt 39 mln krooni, 34 mln krooni ja 30 mln krooni. Lisaks eeltoodud toodetele müüdi välisurule ka etüülalkoholi (piiritust), mille ekspordikäive oli I kvartalis 6 mln krooni ning 100 tuh krooni eest veeti välja vermutit.

Koguseliselt müüdi Eestist välja kangeid alkoholseid jooke 1,6 mln liitrit (100%-lise alkoholina), millest rohkem kui 1/3 oli viski, 27% moodustas viin, 21% liköör ja 10% konjak-brändi.

Tabel 3

Alkohoolsete jookide rahaline põhieksport ja -import ning
ekspordi- ja impordihinnad I kvartalis 2006-2008

	Hind, kr/l			Käive, mln kr		
	2006 I kv	2007 I kv	2008 I kv	2006 I kv	2007 I kv	2008** I kv
EKSPORT						
Kanged alkohoolsed joogid kangusega kuni 80%*	140.07	148.70	286.25	46,9	59,4	443,6
Õlu	6.20	5.98	7.02	24,8	33,8	38,5
Lahjad alkohoolsed joogid	7.26	7.13	9.14	18,4	30,2	30,2
Etiülalkohol kangusega >80%	9.08	12.38	13.92	11,2	7,1	6,2
Viinamarjavein	37.70	43.77	51.13	10,6	18,4	34,1
Vermut	25.40	21.30	31.07	0,3	0,2	0,1
EKSPORT KOKKU	x	x	x	112,2	149,1	552,7
IMPORT						
Kanged alkohoolsed joogid kangusega kuni 80%*	91.34	77.08	235.19	106,7	103,7	701,3
Õlu	7.71	8.94	9.66	16,8	24,3	31,9
Lahjad alkohoolsed joogid	17.33	16.81	12.43	44,0	39,4	53,4
Etiülalkohol kangusega >80%	9.53	9.43	12.48	5,0	8,7	10,3
Viinamarjavein	33.34	34.74	38.47	83,9	99,3	123,0
Vermut	29.74	31.42	37.34	4,2	4,6	5,3
IMPORT KOKKU	x	x	x	260,6	280,0	925,2

* 100%-lises alkoholis

** kogueksporti- ja koguimpordi käive, varem põhiimpordi- ja põhieksportikäive

Allikas: ESA

Eesti alkoholitootjate hinnangul olid nende poolt välisturule müüdud viski ja konjaki-brändi kogused marginaalsed, millest võib järeldada, et suur osa nende jookide ekspordist oli läbi Eesti toimunud transiitvedu. Vaadeldaval perioodil toimus ka viina ja likööri reeksport (ligikaudu 45% eksporditud kogustest). Lisaks kangetele alkohoolsetele jookidele reeksportiti ka viinamarjaveine, mille kogueksporti maht ulatus 666 tuh liitrini. Õlle koguseline eksport oli 5,5 mln liitrit ja lahjade alkohoolsete jookide ekspordimaht 3,3 mln liitrit. Piiritust müüdi Eestist välja I kvartalis 444 tuh liitrit ning väikeses koguses (4 tuh liitrit) veeti välja ka vermutit.

Põhilisteks alkohoolsete jookide eksporditurgudeks olid jätkuvalt teised Balti riigid, kuhu müüdi suurem osa Eestis toodetud õllest ja segatud piiritusjookidest. Läti ja Leetu eksporditi valdava osa Eestist väljaveetud kääritatud jookidest ja peaaegu kogu väljamüüdud piiritus. Lähinaabrid on Eesti jaoks olulisteks sihtriikideks ka kangete alkohoolsete jookide osas, kuhu müüdi peaaegu pool eksporditud viinast ja üle poole likööride kogustest. Tähtsaks partneriks Eesti jaoks on ka Venemaa, kuhu 2008. aasta I kvartalis müüdi 36% likööride ja 30% viina ekspordikogusest.

Tabel 4

Alkoholsete jookide koguseline põhieksport ja –import I kvartalis 2006-2008 (1000 liitrit)

	2006 I kv	2007 I kv	2008** I kv
EKSPORT			
Kanged alkohoolsed joogid kangusega <80%*	335	400	1 550
Õlu	4 009	5 659	5 481
Lahjad alkohoolsed joogid	2 590	4 238	3 308
Etüülalkohol kangusega üle 80%	1 237	577	444
Viinamarjavein	280	420	666
Vermut	12	10	4
IMPORT			
Kanged alkohoolsed joogid kangusega <80%*	1 168	1 346	2 982
Õlu	2 175	2 719	3 302
Lahjad alkohoolsed joogid	3 476	3 381	4 291
Etüülalkohol kangusega üle 80%	529	918	825
Viinamarjavein	2 518	2 860	3 196
Vermut	141	147	142

* 100%-lises alkoholis

** kogueksporti- ja koguimpordi käive, varem põhiimpordi- ja põhieksportikäive

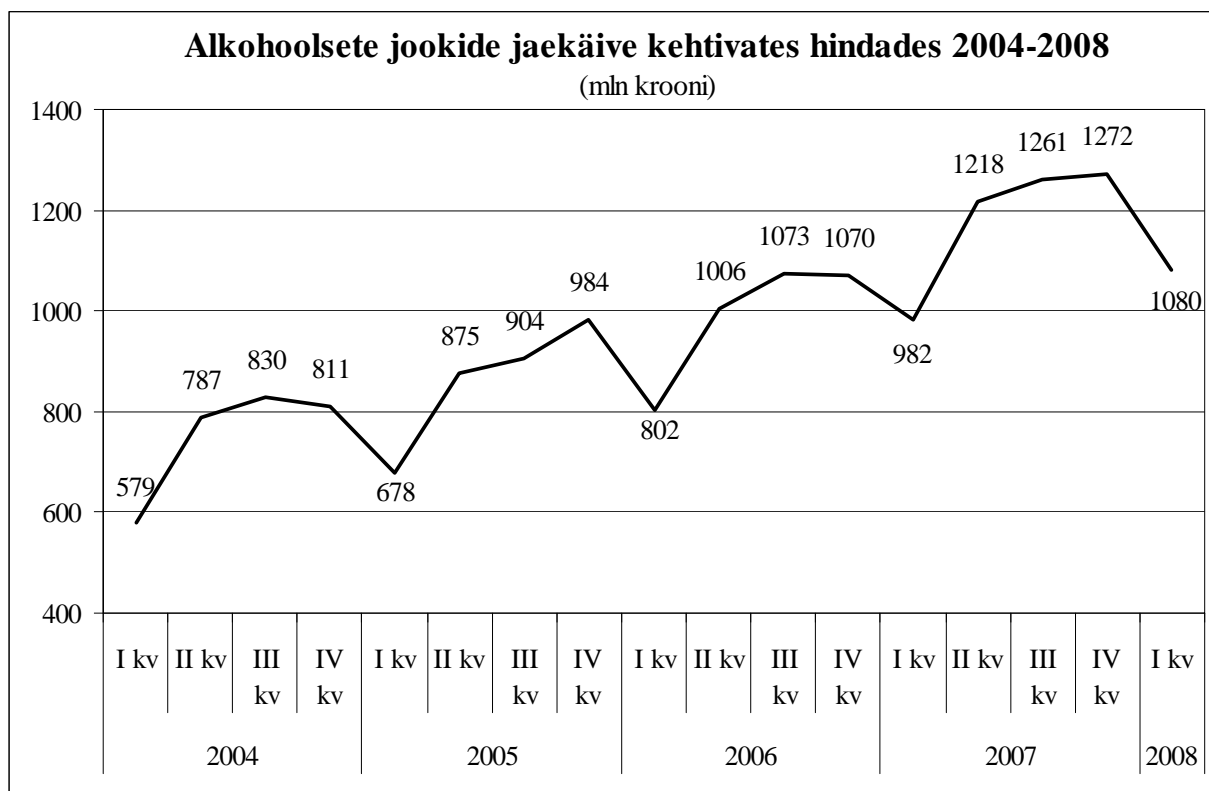
Allikas: ESA

ESA andmetel ulatus alkoholsete jookide **impordikäive** 2008. aasta I kvartalis 925 mln kroonini, millest valdav osa (76%) kulutati kangete alkoholsete jookide sisseveole. Suurel määral on ka siin tegemist nende jookide Eestit läbiva transiidiga. Teiste jookide impordikäibed olid märgatavalt väiksemad.

Kangete alkoholsete jookide **koguseline import** ulatus ligi 3,0 mln liitriini (100%-lises alkoholis). Lahjasid alkoholsete jooke veeti Eestisse 4,3 mln liitrit (tootel märgitud kangusega), õlle impordikogused ulatusid 3,3 mln liitriini. Mõnevõrra väiksemad olid viinamarjaveinide impordikogused (3,2 mln liitrit). Lisaks eelnimetatud jookidele osteti väiksemates kogustes sisse ka piiritust (825 tuh l) ja vermutit (142 tuh l).

Jaemüük

Alkoholsete jookide **jaekäive** kehtivates hindades oli ESA andmetel 2008. aasta I kvartalis 1080 mln krooni, mis on 2007. aasta I kvartaliga võrreldes 10% suurem (2007.a I kv 982 mln kr), kuid 15% väiksem kui eelmise aasta lõpus. Vaadeldava perioodi aastane käibekasv on saavutatud alkoholsete jookide hinnatõusu tõttu, mida kinnitab ka alkoholsete jookide tarbijahinnaindeks, mis tõusis 2008. aasta I kvartalis 11,4% 2007. aasta I kvartaliga võrreldes ja 6,9% 2007. aasta IV kvartaliga võrreldes. Hinnatõusu põhjustas nii käesoleva aasta 1. jaanuarist kehtima hakanud 10% kõrgemad alkoholi aktsiisimäärad kui ka tooraine kallinemine (teravilja hinnatõus). Eelmise aasta lõpuga võrreldes toimunud käibelangus oli tingitud 2007. aasta lõpus etteostetud alkoholsete jookide suurtest kogustest, mille tõttu jooksva aasta alguses osteti alkoholsete jooke vähem.

Allikas: ESA

2. KANGED ALKOHOOLSED JOOGID

Tootmine

2008. aasta 1. jaanuarist kehtima hakanud kõrgemad alkoholi aktsiisimäärad on ettevõtete turukäitumist viimastel kvartalitel oluliselt mõjutanud. Hulgi- ja jaefirmad ostsid alkoholiseid jooke (eriti kangeid alkoholiseid jooke) 2007. aasta lõpus mitme kuu jagu ette, et maksutõusust kasu lõigata. Hinnanguliselt tootsid ja müüsid Eesti alkoholitootjad 2007. aasta lõpus ette 1,5 mln liitrit alkoholiseid jooke, millest suurema osa moodustas viin. See oli ka põhjuseks miks 2008. aasta I kvartalis oli kangete alkoholsete jookide toodangumaht võrreldes aastatagusega oluliselt väiksem. **ESA andmetel** toodeti Eestis kangeid alkoholiseid jooke vaadeldaval perioodil 3,38 mln liitrit (2007.a I kv 4,28 mln l) ning seda oli 21% vähem kui aasta tagasi. Sama perioodi kohta EKI-le esitatud **tootjate andmetel** ulatus kangete alkoholsete jookide toodangu maht 3,5 mln liitrini ning see kogus oli 24% väiksem kui eelmise aasta samal perioodil.

Nagu varemgi, müüdi suurem osa Eestis toodetud kangetest alkoholsetest jookidest siseturule (2008.a I kv 68%; 2007.a I kv 72%). Samal ajal toimus kõikide kangete jookide osas müügilangus. Erandiks oli vaid džinn, mille müük Eesti tootjate poolt ei ole aastaga oluliselt muutunud, suurenedes alla 2%. Mullusega võrreldes vähenes müük Eesti turule kõige suuremas mahus viina puhul (-31%). See näitab selgelt, et ettemüüdnud kogused mõjutasid turgu tuntavalt.

Kangete alkoholsete jookide tootmise turuliidriks Eestis jäi endiselt AS Liviko, seda vaatamata sellele, et nende toodangu maht kahanes aastatagusega võrreldes. Liviko toodang moodustas rohkem kui poole nende jookide kogutoodangust ja siseturu müügist. Teisel positsioonil püsis AS Altia Eesti, kelle tootmine kasvas 2007. aasta I kvartaliga võrreldes ja hõlmas ligi 1/4 nende jookide kogutoodangu mahust. AS Onistar, kellel on tekkinud tõsised majandusraskused, vähendas toodangu mahtu oluliselt, mille tõttu langes tema osakaal kogutoodangus märgatavalt. AS Onistarist vabanenud turumahust osa hõlmasid endale ka AS Remedia ja AS Liiwi Heliis, kelle kangete alkoholsete jookide tootmismahut vaadeldaval perioodil suurenes. Kuid nende turuosad selles tootegrupis olid endiselt väikesed. Senini edukas olnud OÜ Offex Grupi kangete alkoholsete jookide tootmismahut 2008. aasta I kvartalis vähenes.

Nagu varasematel aastatel püsis ka vaadeldaval perioodil kangete alkoholsete jookide tootmise struktuuris esikohal **viin**, hõlmates 3/4 nende jookide tootmismahust (2007.a I kv 82%). Sel perioodil toodeti Eestis hinnanguliselt 2,64 mln liitrit viina, mida oli 1,1 mln liitrit ehk 30% vähem kui aasta tagasi. Sealjuures aastatagusest vähem toodeti nii maitsestatamata kui maitsestatatud viina, vastavalt 31% ja 10,3% vähem. Viinade tootmise proportsioonid jäid enam-vähem samaks mis aasta tagasi, maitsestatamata viinad moodustasid 93% (2007.a I kv 94%) ja maitsestatatud viinad 7% (2007.a I kv 6%) kogu Eesti viinatoodangust. Enamus Eestis toodetud viinast (77%) müüdi endiselt siseturule (2007.a I kv 78%).

Viinatootmisettevõtete pingerida oli sama mis kangete alkoholsete jookide tootmises – suurimaks viinatootjaks Eestis oli endiselt AS Liviko, liidrile järgnesid AS Altia Eesti ja AS Onistar. Viimase osakaal oli küll oluliselt väiksem kui aasta tagasi. Aastatagusega võrreldes kasvas kõige kiiremini AS Liiwi Heliis viinatoodangu maht, mõõdukalt suurendasid tootmist ka AS Altia Eesti ja AS Remedia. Teiste tootjate toodangu mahud liikusid langustrendil.

Liköörid olid kangete alkoholsete jookide tootmise struktuuris jätkuvalt teisel positsioonil, hõlmates sellest 2008. aasta I kvartalis 21% (2007.a I kv 17%). Hinnanguliselt oli likööride toodangu maht peaaegu sama mis eelmise aasta I kvartalis - 2008.a I kv 722 tuh l, 2007.a I kv 710 tuh l. Samal perioodil müüdi siseturule aga 17% vähem eesti likööre kui aasta tagasi, samavõrra suurenesid Eesti tootjate poolt eksporditud likööride kogused (tabel 9).

AS Liviko oli olulisimaks **likööride** tootjaks Eestis ning temale kuulus valdav osa (üle 80%) selle joogi toodangu mahust, aasta tagasi veidi vähem. AS Liiwi Heliis oli likööritootjate seas toodangu mahult teisel kohal, hõlmates ligi 1/10 likööride kogutoodangust. AS Remedia oli sellest väiksema osakaaluga tähtselt kolmandaks likööride tootjaks. Väiksemates kogustes tootsid likööre ka AS Altia Eesti ja OÜ Offex Grupp.

Tabel 5

Kangete alkoholsete jookide toodang Eestis I kvartalis 2006-2008 (mln liitrites)

	2006	2007**	2008**	Muutus +,-	
				2008/2007, mln l	2008 /2007 %
Kanged alkoholised joogid	3,32*	4,59	3,49	-1,10	-24,0
sh EKI hinnangul viin	2,67**	3,77	2,64	-1,13	-30,0
liköör	0,55**	0,71	0,72	0,01	1,75
muud	0,10**	0,11	0,13	0,02	18,2

Allikad: * ESA, ** EKI

Vaadeldaval perioodil (eelmise aasta I kvartaliga võrreldes) kasvas teistest kangetest alkoholsetest jookidest vaid **konjaki-brändi** toodangu maht (+4%), moodustades 2% nende jookide kogutootmisest. Seevastu **viskit** ja **džinni** toodeti vähem, vastavalt 3% ja 21%, kusjuures džinn hõlmas 1% kangete jookide tootmise struktuuris ja viski osatähtsus oli pea märkamatu. Käesoleva aasta I kvartalis alustati Eestis ka rummi tootmist, mille toodangu maht ulatus 21,5 tuh liitrini, moodustades 1% vaadeldava tootegrupi kogutoodangust. **Muude kangete alkoholsete jookide** tootmine vähenes 96 tuh liitrit 2007. aasta I kvartalis kuni 15,5 tuh liitrini 2008. aasta I kvartalis.

Suur osa eelnimetatud jookidest müüdi endiselt kohalikule turule – Eestis müüdi 67% siin toodetud konjakist-brändist, 52% viskist ning džinni müük ulatus koguni 84%-ni Eestis toodetust.

Valdava osa Eestis valmistatud **viskist** tootis AS Liviko, suuruselt teiseks tootjaks oli AS Altia Eesti. Ka **džinnitootmises** oli esikohal AS Liviko (hõlmas ligi ¾ toodangust) ning esinumbri järgnesid AS Remedia ja AS Liiwi Heliis. AS Liviko tootis ka üle poole Eestis toodetud **brändi kogusest**. Ligi viiendiku selle joogi kogutoodangust tootis AS Onistar, üle

kümnendiku AS Liiwi Heliis ja veidi ka AS Remedia. **Muude kangete alkoholsete jookide** turuliidriks kujunes AS Liiwi Heliis, kelle tooted moodustasid umbes üle poole nende jookide kogutoodangust. Antud jookide ülejäänud kogused valmistati AS Remedia ja AS Liviko tootmisüksustes.

Väliskaubandus

ESA uuendatud andmete kogumise metoodika kohaselt, koondavad 2008. aasta väliskaubandusandmed nii Eesti firmade kui ka välisfirmade (sh mitte residentide) ekspordi- ja impordiandmeid. Kuna varasematel aastatel (2004-2007.a) avaldas ESA kvartaalselt põhieksporti ja põhiimpordi (ehk ainult Eestis registreeritud firmade) andmeid, ei ole analüüsitava perioodi andmed eelmiste perioodidega võrreldavad.

Kangete alkoholsete jookide ekspordikäive oli 2008. aasta I kvartalis 444 mln krooni ja impordikäive ulatus 701 mln kroonini, seega oli nende jookide väliskaubakäibe saldo ligi 258 mln krooniga negatiivne.

Tabel 6

Kangete alkoholsete jookide rahaline eksport ja -import ning ekspordi- ja impordihinnad I kvartalis 2006-2008 (100%-lise alkoholina)

	Hind, kr/l			Käive, mln kr		
	2006 I kv	2007 I kv	2008* I kv	2006 I kv	2007 I kv	2008* I kv
Ekspord	140.07	148.70	286.25	46,9	59,4	443,6
Import	91.34	77.08	235.19	106,7	103,7	701,3

*kogueksporti ja -impordi andmed, varem põhieksporti ja -impordi andmed

Allikas: ESA

Tabel 7

Kangete alkoholsete jookide toodang, ekspordi ja -impordi kogused 2006-2008 (tuh liitrit, 100%-lise alkoholina)

	2006 I kv	2007 I kv	2008 I kv**
Toodang*	1 262	1 744	1 326
Ekspord	335	400	1 550
Import	1 168	1 346	2 982

*hinnanguline absoluutalkoholis; ümberarvutustel keskmiseks kanguseks võetud 38%

**kogueksporti ja -impordi andmed, varem põhieksporti ja -impordi andmed

Allikas: ESA

ESA andmetel ulatus 2008. aasta I kvartalis kangete alkoholsete jookide koguseline eksport 1,55 mln liitriini. EKI-le esitatud **tootjate** andmetel (tabel 9) eksporditi I kvartalis kangeid alkoholseid jooke 424 tuh liitrit. Seega Eesti tootjate nende jookide eksport moodustas

kangete alkoholsete jookide koguekspordist 2008. aasta I kvartalis 27% ning valdav osa (73%) oli tõenäoliselt Eestit läbiv transiitvedu.

ESA andmete kohaselt oli vaadeldaval perioodil kangete alkoholsete jookide koguekspordis esikohal viski (584 tuh liitrit 100%-s alkoholisisaldusega), mis hõlmas antud tootegrupi mahulisest ekspordist 38%. Viina veeti I kvartalis välja 422 tuh liitrit ning see kogus moodustas 27% kangete alkoholsete jookide koguekspordist. Likööri müüdi välisurule 323 tuh liitrit ehk 21% kangete jookide koguekspordist. Lisaks eelnimetatud jookidele eksporditi ka 159 tuh liitrit konjakit-brändit, mille osakaal koguekspordis oli 10% ning väikestes kogustes ka džinni ja rummi, mille osakaalud olid vastavalt 3% ja 1%. Andmetest võib järeldada, et Eesti kangete alkoholsete jookide koguekspordis moodustas koguseliselt poole viski ja viina reeksport (transiitvedu) ning lisaks nendele jookidele toimus ka likööri ja konjaki-brändi transiitvedu, mille kogused olid enam-vähem võrdsed, moodustades mõlemal tootel ligi 9% kogumüügist välisurule.

Tabel 8

Kangete alkoholsete jookide koguseline põhieksport ja -import ning struktuur
I kvartalis 2006-2008 (1000 liitrit, 100%-lise alkoholina)

	2006 I kv	2007 I kv	2008* I kv	Struktuur 2006 I kv, %	Struktuur 2007 I kv, %	Struktuur 2008*I kv, %
EKSPORT						
Kokku kanged alk.joogid kangusega alla 80%	335	400	1 550	100	100	100
sh Konjak-brändi	17,0	12,6	159,3	5	3	10
Viski	21,2	24,7	584,0	6	6	38
Rumm	3,2	2,7	12,2	1	1	1
Džinn	5,9	3,5	48,4	2	1	3
Viin	200,9	256,1	422,3	60	64	27
Liköör	86,4	99,9	323,4	26	25	21
IMPORT						
Kokku kanged alk.joogid kangusega alla 80%	1 168	1 345	2 982	100	100	100
sh Konjak-brändi	136,4	140,6	229,2	25	11	8
Viski	104,2	98,0	1 341,9	12	7	45
Rumm	31,3	53,2	60,1	5	4	2
Džinn	16,5	16,6	102,2	4	1	3
Viin	802,5	967,9	1079,7	45	72	36
Liköör	77,2	69,2	168,7	9	5	6

*koguekspordi ja -impordi andmed, varem põhieksporti ja -impordi andmed

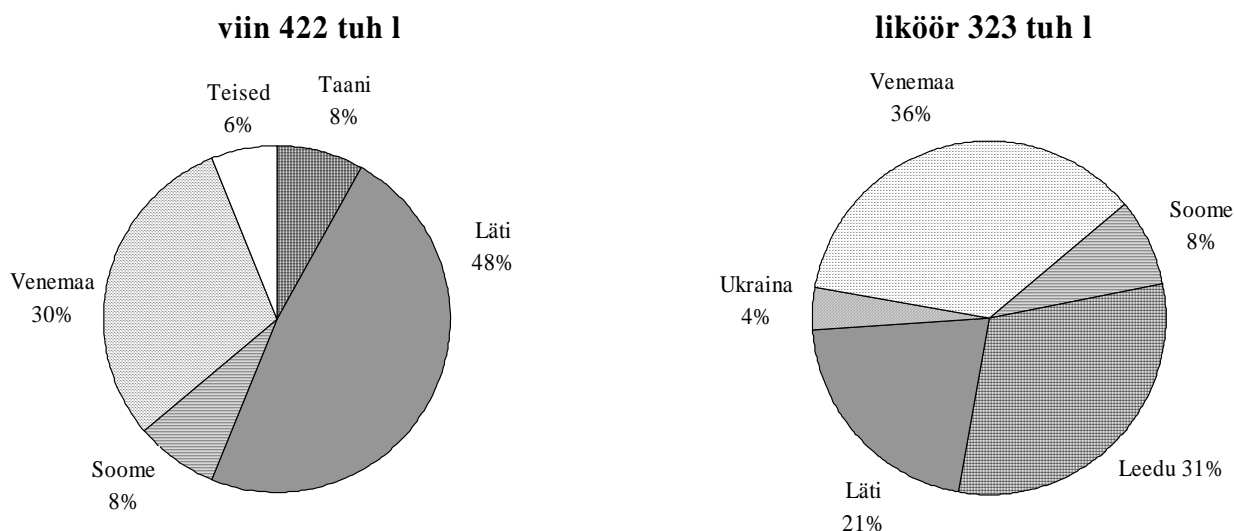
Allikas: ESA

ESA andmetel oli kangete alkoholsete jookide peamiseks sihtriigiks Venemaa, kuhu veeti 62% kogu tootegrupi ekspordist ja ka suur osa transiidist. Viina müügis välisurule oli esikohal Läti, kuhu läks 48% kogu eksporditud viinast. Tähtsuset järgmiseks viina ekspordiriigiks oli Venemaa, sinna viidud kogused hõlmasid 30% viina koguekspordist. Soome ja Taani müüdü kogused olid I kvartalis enam-vähem võrdsed ning katsid 8% viina koguekspordist, ülejäänud riikidesse müüdü kogused moodustasid summaarselt 6% väljaviidud viinast.

Likööride ekspordiriikide seas oli esikohal Venemaa (36% ekspordikogusest). Leetu ja Läti väljaveetud liköörikogused moodustasid rohkem I kvartalis kui 50% toote koguekspordist, kusjuures esimesele kuulus 31% ja teisele 21%. Likööre eksporditi veel Soome (osatähtsus 8%) ja Ukrainasse (osatähtsus 4%).

Joonis 2

Viina ja likööri ekspordistruktuur riigiti 2008. a I kvartalis (% ekspordikogusest)

Tabel 9

Kangete alkoholsete jookide koguseline eksport riigiti 2008. aasta I kvartalis

	1000 liitrit (100%-lise alkoholina)	Osakaal, %
Venemaa	969	62
Läti	309	20
Leedu	120	8
Soome	75	5
Taani	36	2
Ukraina	15	1
Teised	26	2
Kokku	1 550	100

Allikas: ESA

Nagu eespool öeldud, oli kogu kangete alkoholsete jookide grupi olulisimaks välituruks Eesti jaoks 2008. aasta I kvartalis Venemaa. Sinna oli suunatud valdav osa Eestit läbinud alkoholi transiitvedudest, sest Venemaale veeti suurem osa eksporditud viskist ja džinnist, vastavalt 96% ja 92% ning rohkem kui 3/4 konjakist. Teisel kohal analüüsitava tootegrupi koguekspordis oli Läti, kellele kuulus 20% kangete alkoholsete jookide ekspordimahust. Leedu ja Soome osatähtsus nende jookide ekspordis oli oluliselt väiksem, vastavalt 8% ja 5%.

Eestis toodetud kangete alkoholsete jookide ekspordikogused olid 12% väiksemad kui eelmise aasta samal perioodil. Sarnaselt aastatagusega eksporditi ka analüüsitava perioodil põhiliselt kahte toodet – viina, mille väljamüügikogus ulatus 230 tuh liitrini ja moodustas 54% kodumaiste kangete alkoholsete jookide ekspordist. Eestis toodetud viina eksporditi I kvartalis 27% vähem kui 2007. aasta I kvartalis. Teiseks eksporditud joogiks oli liköör, mida veeti välja 177 tuh liitrit (osakaal 42% kodumaisest ekspordist). Kodumaise likööri ekspordikogused olid 16% suuremad kui aasta tagasi. Väikestes kogustes eksporditi ka teisi Eestis valmistatud kangeid alkoholseid jooke, millest brändieksport suurenes rohkem kui poole võrra ja džinni müük väliturule oli 63,5% väiksem 2007. a esimese 3 kuuga võrreldes.

Tabel 10

Eestis toodetud kangete alkoholsete jookide ekspordikogused
I kvartalis 2006-2008 (tuh liitrit, 100%-lise alkoholina)

	2006 I kv	2007 I kv	2008 I kv	08/07 %
Kokku kanged alkohoolsed joogid	289,0	482,3	424,4	-12,0
sh viin	188,3	315,4	230,2	-27,0
liköör	98,6	152,6	177,1	16,1
konjak-brändi	0,31	4,5	6,9	53,3
rumm	-	-	4,5	0,0
viski	-	3,5	3,4	-2,9
džinn	1,8	6,3	2,3	-63,5

Allikas: EKI

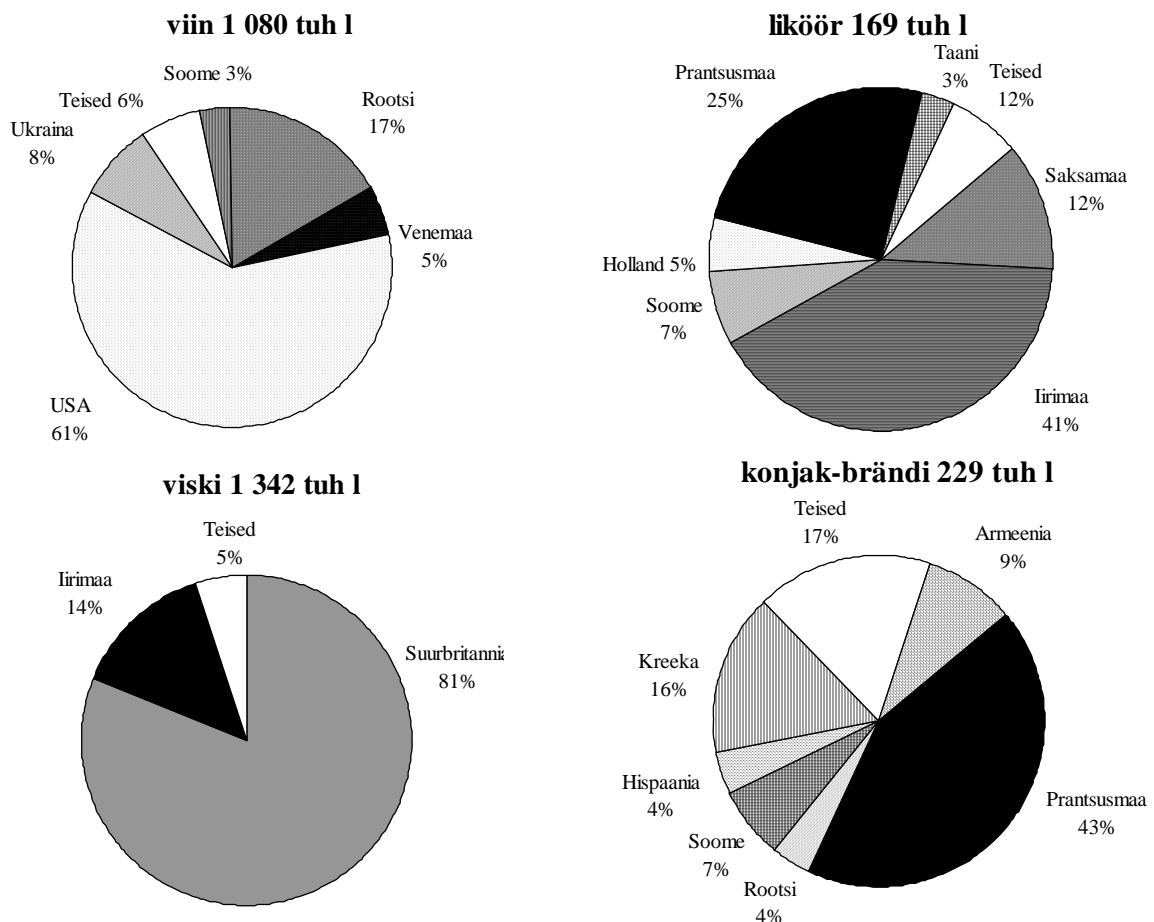
Kangeid alkoholseid jooke **imporditi** Eestisse ESA andmetel 2008. aasta I kvartalis 3 mln liitrit (100%-lise alkoholina). Vaatluse all oleval perioodil oli nende jookide impordistruktuuris esikohal **viski**, mille kogus ulatus 1,34 mln liitrini, moodustades 45% kogu tootegrupi impordikogusest. Suur osa imporditud viskist reeksporditi ning kohalikule turule jäi seda jooki vaid 3% sissetoodud kogusest. Nagu eelmistel aastatel, osteti ka tänava valdav osa viskist sisse Suurbritanniast (81%). Tähtsuset teiseks impordiriigiks oli Iirimaa, kelle toodang moodustas 14% joogi kogumimpordist ning ülejäänud riikide kogused moodustasid summaarselt 5% antud toote impordikogusest.

Viin, mis varasematel aastatel, kui andmed kajastasid vaid kohalikul turul müüdavaid koguseid, oli tähtsaimaks imporditavaks kangeks alkoholseks joogiks, langes nüüd osakaalult

teisele positsioonile ning hõlmas 36% kangete alkoholsete jookide koguimpordist. 2008. aasta esimese 3 kuuga imporditi viina kokku 1 080 tuh liitrit (100%-lise alkoholina ehk arvestuslikult 2 699 tuh liitrit 40%-lise alkoholina). Viina sisseveetud kogustes oli suur osakaal endiselt USA toodangul, mis oli suurtes vaates ja väga kange tööstuse tooraineks kasutatav viin. USA viina sisseveetud kogus ulatus 655 tuh liitrini (100%-lise alkoholina), moodustades 61% kogu viinainpordist, kuid seda oli 15% vähem eelmise aasta I kvartaliga võrreldes. Teisel kohal olid Rootsist toodud viina kogused, mis hõlmasid 17% sisseostetud viinast. Ukraina ja Venemaa päritoluga viin hõlmas vastavalt 8% ja 5% viina koguimpordist. Teiste riikide osakaalud olid alla 5%.

Joonis 3

Kangete alkoholsete jookide koguimpordistruktuur riigiti
2008. aasta I kvartalis (% impordikogusest)

ESA andmetel ulatus 2008. aasta I kvartalis **konjaki-brändi** impordimaht 229 tuh liitrini (100%-lise alkoholina) ning osatähtsus kangete alkoholsete jookide koguimpordis 8%-ni. Nagu eelmistel aastatel, oli ka analüüsitaval perioodil suurimaks konjaki-brändi päritoluriigiks Prantsusmaa, kust osteti sisse 43% antud toote koguimpordist, osatähtsuselt teiseks olid Kreekast sisseveetud brändikogused, mis hõlmasid 16% konjaki-brändi impordist.

Teiste riikide osakaalud olid väiksemad kui 10%, nt Armeenia toodang hõlmas 9% ja Soomest ostetud konjakid-brändid moodustasid 7% joogi koguimpordist.

Liköörid hõlmasid 6% kangete alkoholsete jookide sisseostust ning nende impordis püsis esikohal Iirimaa, kelle toodang moodustas 41% selle joogi impordimahust. Prantsusmaalt pärines 1/4 sisseveetud likööridest, Saksamaal toodetud liköörid moodustasid 12% antud joogi impordist. Teiste riikide osakaalud olid alla 10%.

Džinni ja **rummi** impordikogused olid suhteliselt väikesed ning hõlmasid vastavalt 3% ja 2% kangete alkoholsete jookide sisseveetud kogustest.

Tabel 11

Kangete alkoholsete jookide koguseline import riigiti 2008. aasta I kvartalis

	1000 liitrit (100%-lise alkoholina)	Osakaal, %
Suurbritannia	1 189	40
USA	655	22
Iirimaa	257	9
Rootsi	206	7
Prantsusmaa	144	5
Soome	76	2
Teised	455	15
Kokku	2 982	100

Allikas: ESA

Viski transiitveo tõttu läbi Eesti oli Suurbritannia osatähtsusest suurimaks kangete alkoholsete jookide impordiriigiks (40%). Pingereas teiseks oli USA, kust imporditud kogused moodustasid rohkem kui 1/5 kogu tootegrupi sisseveost. Ülejäänud riikide osakaalud olid liidrite omadest oluliselt väiksemad - Iirimaa hõlmas 9%, Rootsi 7%, Prantsusmaa 5% ja Soome vaid 2% kangete alkoholsete jookide koguimpordist.

Hinnad

Eelmise aasta esimese kolme kvartali jooksul oli viina hinna tõus suhteliselt väike. Aasta viimases kvartalis viina kallinemine kiirenes ning jõudis 6,5%-ni Eestis tervikuna ja 7,3%-ni Tallinnas eelmise aastaga võrreldes. Kuna 2008. aasta 1. jaanuarist rakendusid Eestis uued alkoholiaktsiisi määrad, siis käesoleva aasta veebruaris EKI poolt läbiviidud kohalike alkoholitoodete hinnavaatlus Eesti suuremate linnade kauplustes näitas, et **viin** oli veebruaris üle 20% kallim kui aasta tagasi ja seda nii Eestis tervikuna kui Tallinnas. Vaadeldaval perioodil kallinesid oluliselt kõik viinad, kuid kõrgema hinnaklassi viinade hinnad tõusid mõnevõrra aeglasemalt. Hinnad muutusid üle Eesti ja Tallinnas enam-vähem samal määral. Populaarsemate kohalike viinabrändide jaehind on aastaga tõusnud kiiremini (üle 20%) kui tarbija-hinnaindeks (+11,4).

Ainult aktsiisitõus ja sellelt makstav käibemaks põhjustas nt 40%-lise madalama hinnaklassi 0,5-liitrise viinapudeli 7%-lise hinnatõusu (+3.77 kr/0,5 l). Kuid tegelikult on selle tootegrupi viina jaehind aastaga tõusnud 20,3% (+10.95 kr/0,5 l). Seega lisaks aktsiisitõusule on viimase aasta jooksul tõstetud ka viina enda hinda (15.41 kr/0,5 l-lt 2007.a veebruaris 21.49 kr/l-ni 2008.a veebruaris). Viinatootmiskulud on viimase aasta jooksul märgatavalt suurenenud teravilja hüppelise kallinemise tõttu maailmas.

Jooksva aasta maikuu vaatluse ajal oli viina jaehind madalam kui veebruaris ja seda nii Eestis tervikuna kui Tallinnas. Müügikäibe vähenemise tõttu korrigeeriti viina hindu uuesti alla-poolle.

Tabel 12

Eesti kangete alkoholsete jookide keskmised jaehinnad kauplustes
(0,5-liitrise klaaspudeli hind kroonides koos käibemaksuga)

	Veebr. 2007	Aug. 2007	Nov. 2007	Veebr. 2008	Muutus veebr.08/ veebr.07, %	Mai 2008
Eestis keskmiselt						
Viinad (maitsestamata)	61.31	63.80	67.92	75.31	22,8	74.73
Madalam hinnaklass	54.06	55.14	57.04	65.01	20,3	63.29
Keskmine hinnaklass	68.55	72.46	78.81	85.61	24,9	86.18
Kõrgem hinnaklass	148.97	154.48	155.67	175.15	17,6	168.13
Liköörid	74.40	76.86	77.67	82.27	10,6	84.10
Marjaliköörid	52.20	53.67	53.64	56.25	7,8	57.56
Kanged liköörid	96.02	98.19	99.29	107.48	11,9	109.61
Kreemliköörid	74.99	78.74	80.07	83.10	10,8	85.14
Džinnid	75.81	76.43	78.11	81.88	8,0	81.45
Tallinnas keskmiselt						
Viinad (maitsestamata)	60.88	64.14	68.84	75.08	23,3	73.14
Madalam hinnaklass	51.97	56.11	56.72	64.01	23,2	60.56
Keskmine hinnaklass	69.80	72.18	80.96	86.16	23,4	85.73
Kõrgem hinnaklass	148.27	154.63	157.00	175.97	18,7	167.67
Liköörid	73.46	76.12	77.88	81.36	10,8	83.42
Marjaliköörid	50.62	53.05	53.91	56.17	11,0	57.09
Kanged liköörid	95.96	97.70	100.07	104.38	8,8	108.97
Kreemliköörid	73.80	77.62	79.67	83.53	13,2	84.20
Džinnid	75.97	76.62	79.47	82.55	8,7	81.86

¹ 0,7-liitrine klaaspudel;

Allikas: EKI

Tabel 13

Kange alkoholi aktsiis (kroonides)

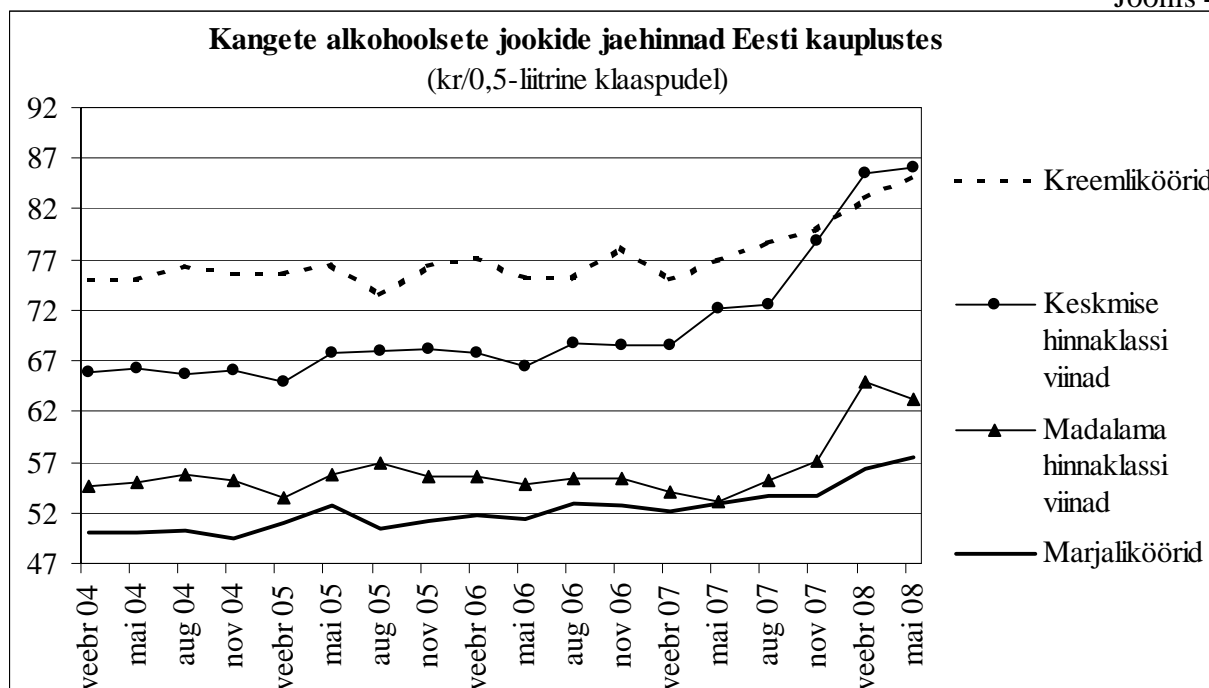
	Enne 01.01.2008	Alates 01.01.2008	Alates 01.07.2008
Ainult aktsiis			
Viin 40%, 0,5-liitrine pudel	30.40	33.60	40.40
Liköör 21%, 0,5-liitrine pudel	15.96	17.64	21.21
Aksiis koos aktsiisilt makstava käibemaksuga			
Viin 40%, 0,5-liitrine pudel	35.87	39.65	47.67
Liköör 21%, 0,5-liitrine pudel	18.83	20.82	25.03

Allikas: Maksu- ja Tolliameti andmed, EKI arvutused

2008. aasta I kvartalis (2007.a I kv võrreldes) tõusid ka likööride hinnad – nii Eesti keskmiselt kui Tallinnas 11%. **Marja- ja kreemliköörid** kallinesid Tallinnas (vastavalt +11% ja +13%) kiiremini kui Eestis keskmiselt (+8% ja +11%). Seevastu **kangete** likööride hinnad tõusid kiiremini mujal Eestis, kuna keskmise hinna kasv ulatus +12%-ni ja pealinnas tõusid hinnad 9%. Likööride hinnatõus jätkus ka jooksva aasta II kvartalis.

Eesti ja Tallinna keskmised **džinnide** hinnad tõusid enam-vähem võrdselt eelmise aasta veebruariga võrreldes, vastavalt 8% ja 8,7%. 2008. aasta maikuu ei ole džinnide hinnad oluliselt muutunud eelmise vaatlusega võrreldes.

Joonis 4

Allikas: EKI

EKI poolt märtsis 11-s Euroopa Liidu pealinnas läbiviidud rahvusvahelise hinnavaatluse kohaselt olid Tallinna supermarketites populaarsemate kohalike **viinabrändide** hinnad kõrgemad kui teiste Balti riikide pealinnades, Bratislavas ja Berliinis. Kusjuures suurim vahe oli Riia hindadega (87,5%) ja väiksem Vilniuse kaupluste hindadega (8,5%). Ülejäänud pealinnadega

võrreldes olid Tallinna hinnad madalamad. Riias olid viinahinnad aasta jooksul suhteliselt stabiilsed, samas 2008. aasta I kvartalis langesid need ligi 4% eelmise aasta lõpuga võrreldes. Vilniuses ja Prahas kallinesid viinad oluliselt nii 2007. aasta märtsiga kui ka detsembriga võrreldes. Varssavi kauplustes maksid viinad märtsis sama palju, kui eelmise aasta lõpus, olles 15% kallimad 2007. aasta märtsiga võrreldes. Erinevate aktsiisimaksu tasemetete tõttu oli viinade hinnaerinevus Eesti ja Läti vahel I kvartalis ligi kahekordne.

Tabel 14

Viina hinnad Euroopa pealinnade supermarketites 2007-2008. aastal
(kuu esimese nädala seisud, kroonides)

Pealinn	märts 2007	sept. 2007	detsember 2007	märts 2008
Kohalik viin 38-40%, 0,7-0,75 l klaaspudel				
Tallinn	89.43	92.68	92.68	108.13
Riia	56.99	57.22	59.89	57.66
Vilnius	79.89	85.15	84.81	99.64
Varssavi	98.88	103.04	114.12	114.05
Praha	88.02	83.90	100.06	122.50
Bratislava	77.30	81.02	77.80	81.93
Budapest	122.67	132.24	127.21	132.67
Helsingi*	232.51	202.00	202.00	229.85
Berliin	75.47	78.08	80.42	80.42
Amsterdam	242.52	242.52	234.54	234.54
Stockholm*	325.48	320.27	331.95	315.27
Absolut vodka 40%, maitsestatamata, 0,7 l klaaspudel				
Tallinn	232.33	229.00	237.00	261.95
Riia	226.64	317.25	376.25	360.66
Vilnius	185.57	190.05	182.58	219.74
Praha	197.61	201.77	208.10	213.91
Bratislava	203.05	206.93	204.78	213.58
Helsingi*	252.22	253.32	253.32	280.07
Berliin	198.56	205.86	200.64	200.64
Amsterdam	250.19	250.19	242.37	242.37
Stockholm*	389.89	386.99	386.99	381.99

* alkoholi kauplustes

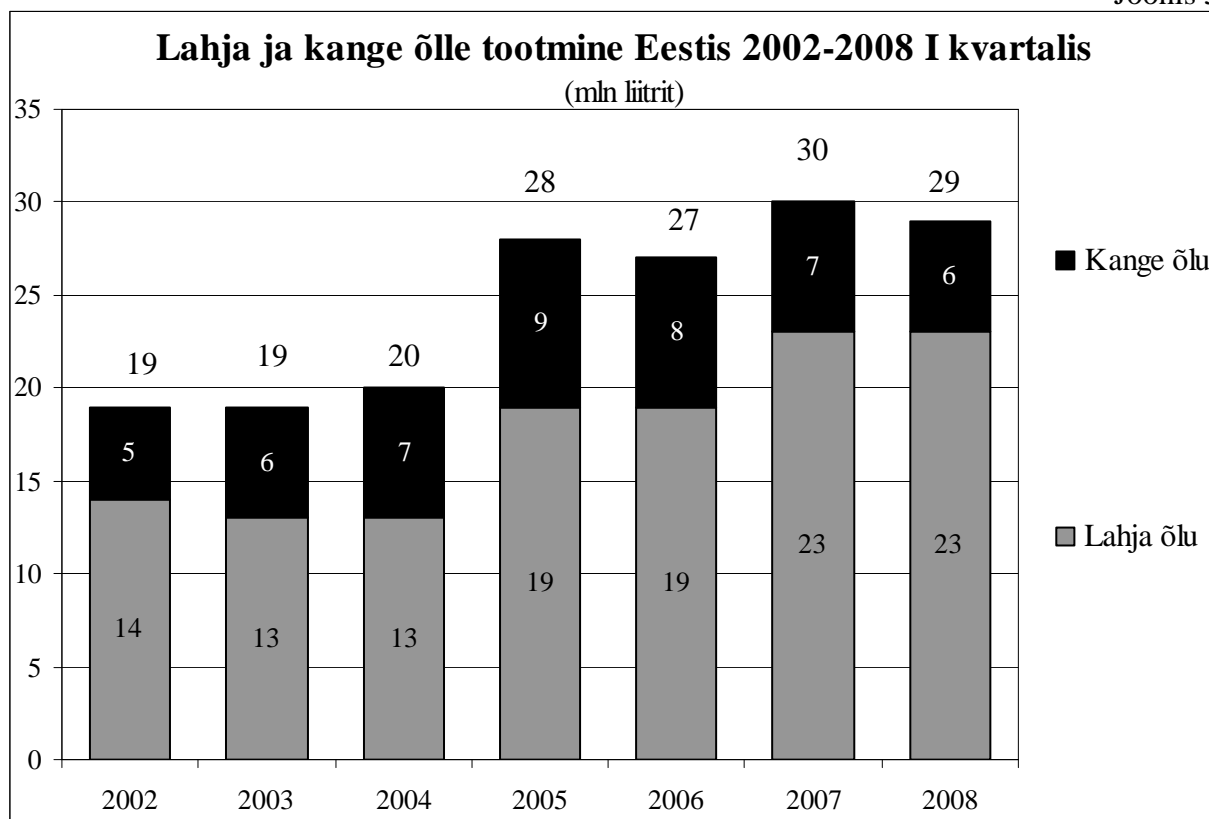
Allikas: EKI

3. ÕLU

Tootmine

Õlletoodang oli 2008. aasta I kvartalis väiksem kui aasta tagasi. ESA andmetel ulatus Eesti õlletoodangu maht 28,8 mln liitrini, olles 1,7 mln liitri võrra ehk 5,6% aastatagusest väiksem. Languse põhjuseks oli nii siseturu kui ka välisturu väiksem nõudlus, mida mõjutas aktsiisitõusust tingitud õlle kallinemine 2008. aasta algul. Siseturul võis müügi koguse vähenemisele oma mõju jätta ka alkoholi müügi ajalised piirangud mitmetes omavalitsustes (sh Tallinnas). Kõrgema aktsiisimäära tõttu varusid osad kaubandusettevõtted õlut 2007. aasta lõpus ette, mis samuti avaldas mõju 2008. aasta I kvartali tootmismahudele. Vaadeldaval perioodil vähenes nii lahja kui kange õlle tootmine. Langus oli suur eriti kangete õllede osas (-19%), lahjade õllede tootmise kahanemine oli tagasihoidlikum (-6%). Seetõttu on ka õlle tootmise struktuur viimase aastaga mõnevõrra muutunud – lahja õlu (alk. sisaldus alla 6%) moodustas õlle kogutoodangust 79% (2007.a I kv 76%) ning kange õlu (alk. sisaldus üle 6%) vastavalt 21% kogutoodangust (2007.a I kv 24%). Kohaliku õlle müük siseturule vähenes 2008. aasta I kvartalis 4%, sealjuures lahjade õllede müük püsis enam-vähem eelmise aasta tasemel ja kangete õllede müük vähenes ligi 12%. Samal ajal oli ka Eestis toodetud õlle eksport mullusest mõnevõrra (3%) väiksem. Endiselt realiseeriti suurem osa kodumaisest õlletoodangust kohalikul turul (83%; 2007.a I kv 79%).

Joonis 5

Allikas: EKI (hinnanguline)

Eesti juhtivate õlletootjate AS Saku Õlletehase ja AS A. Le Coqi summeeritud osakaal õlle kogutoodangus ulatus I kvartalis 84%-ni, seda oli 3%-punkti vähem kui eelmise aasta I kvartalis. Kuna AS A. Le Coq toomine kasvas, edestas ta toodangu mahult siiaaani õlletootmise turuliidriks olnud AS Saku Õlletehast, kelle tootmiskaht I kvartalis oli väiksem kui aasta tagasi.

Väliskaubandus

Õlut eksporditi Eestist 2008. aasta I kvartalis 38,5 mln krooni eest ja seda oli 14% enam kui aasta tagasi. Samal ajal õlle impordikäive ulatus 32 mln kroonini. Seega oli õlle väliskaubandusbilanss jätkuvalt positiivne. Ekspordikäibe kasvu põhjustasid kõrgemad ekspordihinnad, mis olid 17% kõrgemad aastatagusega võrreldes. Seevastu õlle ekspordikogused 2008. aasta I kvartalis mõnevõrra vähenesid eelmise aasta sama kvartaliga võrreldes (-3%). Õlut eksporditi Eestist kokku 5,5 mln liitrit, millest 89% oli Eesti tootjate valmistatud õlu ning ülejäänud re-eksport.

Tabel 15

Õlle rahaline põhieksport ja -import ning
ekspordi- ja impordihinnad I kvartalis 2006-2008

	Hind, kr/l			Käive, mln kr			
	2006 I kv	2007 I kv	2008 I kv	2006 I kv	2007 I kv	2008 I kv	08 /07, +/- %
Ekspord	6.20	5.98	7.02	24,8	33,8	38,5	13,9
Import	7.71	8.94	9.66	16,8	24,3	31,9	31,3

Allikas: ESA

Tabel 16

Õlletoodang, põhieksporti ja -impordi kogused
I kvartalis 2006-2008 (tuh liitrit)

	2006 I kv	2007 I kv	2008 I kv	08 I kv/07 I kv, %
Toodang	27 010	30 510	28 810	-5,6
Ekspord	4 009	5 659	5 481	-3,2
Import	2 175	2 719	3 302	21,4

Allikas: ESA

Eesti õlleeksport jagunes põhiliselt kolme riigi vahel, millest tähtsaimaiks oli Läti ning sinna müüdüd kogused suurenesid aastaga peaaegu poole võrra ja moodustasid 54% toote ekspordikogusest. Leetu väljaveetud kogused kahanesid aastaga rohkem kui 1/3 võrra, hõlmates käesoleva aasta I kvartalis 28% õlle koguekspordist. Ka Soome eksporditud õlle kogused vähenesid oluliselt (-20%), samas osatähtsus vähenes vaid 3%-punkti võrra eelmise aasta I kvartaliga võrreldes (2008.a I kv 16%; 2007.a I kv 19%). Teistesse riikidesse müüdüd kogused hõlmasid 2% õlle koguekspordist.

Tabel 17

Õlle koguseline eksport riigiti 2007-2008. aasta I kvartalis

	1000 liitrit		08/07,%	Osakaal, %	
	2007	2008		2007	2008
Läti	1 974	2 956	49,7	35	54
Leedu	2 501	1 537	-38,5	44	28
Soome	1 086	863	-20,5	19	16
Teised	98	125	27,6	2	2
Kokku	5 659	5 481	-3,1	100	100

Allikas: ESA

Õlle impordikäive suurenes 2008. aasta 3 esimese kuuga 31% 2007. aasta sama perioodiga võrreldes. Suuremat impordikäivet mõjutasid nii kõrgemad impordihinnad (+8%) kui ka kasvanud kogused (+21%).

Endiselt oli suurimaks õlle impordiriigiks Soome, kust sisseveetud kogused moodustasid ligi poole vaadeldaval perioodil Eestisse sisseostetud õllest. Teisel positsioonil, osakaaluga 13%, püsis Venemaa ning sealt imporditi õlut 35,5% aastatagusest rohkem. Kolmandale positsioonile tõusis Holland, kust sisseveetud kogused olid 67% suuremad kui 2007. aasta I kvartalis ning moodustasid 8% sisseveetud õllest. Lätist osteti sisse 7% imporditud õllest (aasta tagasi 10%) ning kogused olid väiksemad kui 2007. aasta esimesel 3 kuul. Teiste riikide kogused hõlmasid kokku 1/4 õlle koguimpordist I kvartalis.

Tabel 18

Õlle koguseline import riigiti 2007-2008. aasta I kvartalis

	1000 liitrit		08/07,%	Osakaal, %	
	2007	2008		2007	2008
Soome	1 364	1 536	12,6	50	47
Venemaa	313	424	35,5	11	13
Holland	168	281	67,3	6	8
Läti	274	229	-16,4	10	7
Tšehhi	123	124	0,8	5	4
Ukraina	102	107	4,9	4	3
Teised	375	601	60,3	14	18
Kokku	2 719	3 302	21,4	100	100

Allikas: ESA

Hinnad

2008. aasta 1. jaanuarist tõusnud alkoholi aktsiis tõstis ka õlle jaehindu kauplustes märgatavalt. 2008. aasta I kvartalis olid õlled Eesti kauplustes ligi 20% kallimad kui aasta tagasi. 2007. aasta lõpus põhjustas õlle hinnatõusu tooraine kallinemine, sest teravili maailmas kallines oluliselt.

Tabel 19

Eesti õlle keskmised jaehinnad kauplustes
(0,5-liitrise klaaspudeli hind kroonides koos taara hinna ja käibemaksuga)

	Veebr. 2007	Aug. 2007	Nov. 2007	Veebr. 2008	Muutus veebr.08/ veebr.07, %	Mai 2008
Eestis keskmiselt	9.15	9.95	10.14	10.76	17,6	11.64
Lahja õlu <6%	8.94	10.03	10.36	10.69	19,6	11.60
Kange õlu >6%	9.37	9.86	9.92	10.83	15,6	11.68
Tallinnas keskmiselt	9.06	10.07	10.29	11.03	21,7	11.61
Lahja õlu <6%	9.06	10.27	10.52	10.99	21,3	11.73
Kange õlu >6%	9.07	9.87	10.07	11.08	22,1	11.49

Allikas: EKI

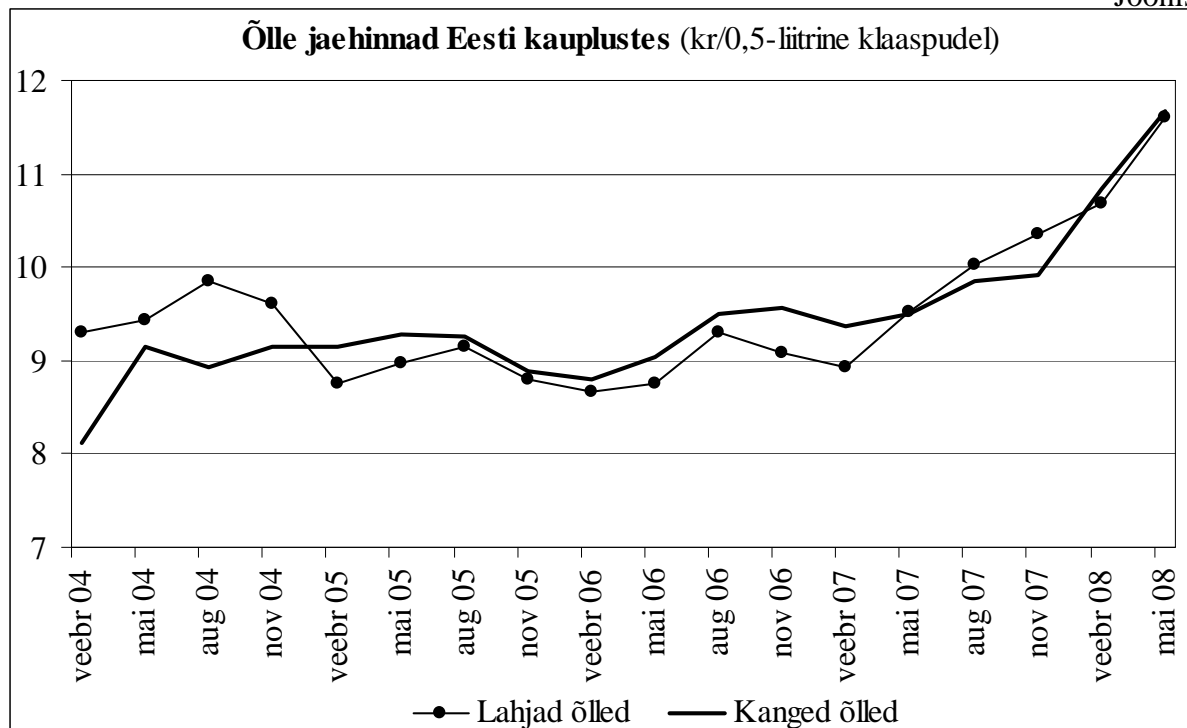
Tabel 20

Õlle aktsiis (kroonides)

	Enne 01.01.2008	Alates 01.01.2008	Alates 01.07.2008
Ainult aktsiis			
Õlu 4,6%, 0,5-liitrine pudel	1.33	1.47	1.77
Õlu 8,0%, 0,5-liitrine pudel	2.32	2.56	3.08
Aktsiis koos aktsiisilt makstava käibemaksuga			
Õlu 4,6%, 0,5-liitrine pudel	1.57	1.74	2.09
Õlu 8,0%, 0,5-liitrine pudel	2.74	3.02	3.63

Allikas: Maksu- ja Tolliameti andmed, EKI arvutused

Joonis 6

Allikas: EKI

Tallinnas tõusid õlle hinnad I kvartalis enam kui Eestis keskmiselt - lahjad õlled kallinesid pealinnas aastaga 21% ja kanged õlled 22%. Eesti keskmised õlle hinnad tõusid ligi 18%, kusjuures lahjad õlled kallinesid 20% ja kanged õlled ligi 16%. Käesoleva aasta II kvartalis õlle hinnatõus kauplustes jätkus.

Ainult aktsiisitõusu tõttu oleks lahja õlle hind 2008. aasta I kvartalis olnud 1,9% (+0.17 kr/0,5 l võrra) ja kange õlle hind 3% (+0.28 kr/0,5 l võrra) kõrgem aastatagusest. Seega tooraine maksumuse ja muude kulude kasv mõjutas õlle hinnatõusu enam kui aktsiisitõus.

EKI rahvusvaheline hinnavaatlus näitas, et populaarsemate **õlled** keskmine hind Tallinna supermarketites oli 2008. aasta märtsi algul kõrgem, kui suuremas osas vaatluse all olnud pealinnades. Erandiks olid kõrge aktsiisimaksuga Helsingi ja Stockholm, kus õlle hinnad ületasid Eesti hinda märgatavalt. Kõige suurem vahe oli Helsingi kaupluste hindadega (2,6 korda), kus sarnaselt Eestiga 2008. aasta 1. jaanuarist hakkasid kehtima uued aktsiisimäärad. Ka Berliini kauplustes oli õlle hind kõrgem kui Tallinnas. Riias oli õlu 17% kallim kui aasta tagasi, kuid ligi 5% odavam kui 2007. aasta viimases kvartalis. Vilniuse supermarketites olid hinnad eelmise aasta jooksul enam-vähem stabiilsed, kuid selle aasta algul toimunud hinnatõusu tõttu ületasid käesoleva aasta I kvartali hinnad 2007. aasta nii märtsi kui detsembrikuu hindu 18%. Praha oli ainsaks pealinnaks, kus õlle hinnad langesid nii 2007. aasta I kvartali kui ka sama aasta lõpuga võrreldes (vastavalt -11% ja -7,3%). Teistes vaatluse all olevates pealinnades oli õlu aastatagusest ja ka eelmise kvartali tasemest kallim.

Tabel 21

Õlle hinnad Euroopa pealinnade supermarketites 2007-2008. aastal
(kuu esimese nädala seisud, kr)

Pealinn	Õlu hele, 4,3-4,7%, 0,5 l koos taara hinnaga			
	märts 2007	september 2007	detsember 2007	märts 2008
Tallinn	10.78	11.37	11.43	11.74
Riia	7.79	8.91	9.57	9.13
Vilnius	7.66	8.11	7.66	9.02
Varssavi	8.81	8.73	10.02	10.83
Praha	6.96	6.87	6.68	6.19
Bratislava	6.58	6.38	6.48	6.93
Budapest	7.35	8.13	6.45	7.89
Berliin	10.80	10.95	10.64	12.78
Helsingi	27.64	29.37	26.81	30.27
Amsterdam	10.43	10.64	10.33	11.65
Stockholm	15.09	14.85	15.34	15.85

Allikas: EKI

4. LAHJAD ALKOHOLSED JOOGID

Tootmine

Lahjade alkoholsete jookide gruppi on koondatud lahjad segatud piiritusjoogid (long drink jms) ja kääritatud joogid (sh siidrid, puuvilja- ja marjaveinid).

Lahjade alkoholsete jookide tootmismahud Eestis olid 2008. aasta I kvartalis esmakordselt langustrendil, seda kinnitavad nii **ESA andmed** kui ka EKI-le edastatud **tootjate andmed**. 2008. aasta I kvartalis toodeti Eestis kokku 7,0 mln liitrit lahjasid alkoholseid jooke. Nende toodang kahanes aastaga ligi 1,5 mln liitri võrra ehk 17% (2007.a I kv 8,5 mln l), kusjuures langus toimus lahjade segatud piiritusjookide tootmises, mis vähenes ESA andmetel 36% ja EKI andmetel veidi vähem (-33,5%). Kääritatud jookide tootmismahud ei ole aastaga muutunud ja seda nii siidrite kui ka puuvilja- ja marjaveinide osas.

Tabel 22

Lahjade alkoholsete jookide toodang I kvartalis 2006-2008 (mln liitrit)

	2006 I kv	2007 I kv	2008 I kv	08 I kv/07 I kv, %
Kokku lahjad alkoholised joogid	6,59	8,51	7,03*	-17,4
sh lahjad segatud piiritusjoogid (ESA)	2,76	4,39	2,80	-36,0
(EKI)	2,76	4,39	2,92	-33,5
kääritatud joogid	3,83	4,12	4,11	-0,2
sh siider	2,09	2,95**	2,93	-0,6
puuvilja- ja marjaveinid (ESA)	1,74	1,17**	1,18	0,94

* arvestatud on EKI hinnanguid

** ESA andmed korregeeritud

Allikas: ESA, EKI

EKI andmetel toodeti Eestis 2008. aasta I kvartalis 2,9 mln liitrit **lahjasid segatud piiritusjooke** ning see kogus oli 34% väiksem kui aasta tagasi. Tootmise languse kaalukaks põhjuseks olid 2008. aasta 1. jaanuarist rakendatud kõrgemad aktsiisimäärad, mille tõttu toodeti ja müüdi eelmise aasta lõpus neid jooke ette. Seetõttu vähenes I kvartalis 1/4 võrra ka lahjade segatud piiritusjookide müük siseturule.

Nende jookide suurimaks tootjaks oli endiselt AS A. Le Coq, kellele järgnes AS Saku Õlletehas. Kahe tootja summeritud osakaal ulatus 97%-ni kogutoodangust (2007.a I kv 91%), seega nende turuosa suurenes veelgi. Tootmistrendid olid kahel juhtival tootjal erinevad, sest AS A. Le Coq suurendas tootmist aastagusega võrreldes, seevastu AS Saku Õlletehas tootis neid jooke mullusest vähem. Nende jookide toodangu mahtu suurendas I kvartalis ka AS Viru Joogid. Väikestes kogustes tootis antud jooke ka AS Liiwi Heliis ning alustas tootmist AS Altia Eesti, kuid mõlema viimati nimetatud ettevõtte osakaal toodangu kogumahus oli väga väike. Suurem osa (85%) Eestis toodetud lahjadest segatud piiritusjookidest müüdi endiselt siseturule ning seda oli 9%-punkti rohkem aastagusega võrreldes.

Siidreid toodeti Eestis 2008. aasta I kvartalis 2,93 mln liitrit, seda oli peaaegu sama palju kui eelmise aasta samal perioodil (2007.a I kv 2,95 mln liitrit). See-eest kohalikule turule müüdi neid I kvartalis aastatagusest 10% suuremas koguses.

AS A. Le Coq, kelle toodangu maht kasvas analüüsitaval perioodil, püsis Eesti siidritootjate seas esikohal. Nagu varasematel aastatel, oli ka nüüd suuruselt teiseks siidritootjaks Eestis AS Saku Õlletehas, kuid ettevõtte toodangu maht vähenes 2007. aasta I kvartaliga võrreldes. Tugeval langustrendil oli AS Viru Joogid toodangu maht, mis tõi kaasa ka tema osatähtsuse vähenemise siidri kogutoodangus. Vaatlusperioodil müüdi kohalikust siidritoodangust 50% Eesti turul (2007.a I kv 41%).

ESA andmetel, mida kinnitavad ka EKI hinnangud, toodeti 2008. aasta I kvartalis Eestis **puu- vilja- ja marjaveine** kokku 1,18 miljonit liitrit, mida oli peaaegu sama palju kui eelneva aasta I kvartalis (2007.a I kv 1,17 mln l). Eestis toodeti endiselt nii naturaalseid kui kangendatud marjaveine, ka nende tootmise proportsioonid olid samad mis eelmise aasta I kvartalis – 97% toodetud veinidest olid kääritamismeetodil saadud naturaalsed puuvilja- ja marjaveinid ja 3% toodangust moodustasid kangendatud veinid. Vaadeldaval perioodil (2007. aasta I kvartaliga võrreldes) naturaalseid veinide tootmine veidi suurenes (+1,6%), seevastu kangendatud veinide tootmine vähenes 18%. Kangendatud veine tootsid põhiliselt kaks enam-vähem võrdse turuosaga ettevõtet – AS Võhu Vein ja AS Valtu Vein. Vähesel määral tootis neid veine ka AS Liiwi Heliis.

Eestis toodetakse nii lauaveine kui ka siidritootmises toorainena kasutatavaid naturaalseid veine. Siidri tooraineks kasutatavate veinide tootmine vähenes I kvartalis 14%, mille tulemusel nende osatähtsus kogu Eesti veinitoodangus langes 78%-lt 2007. aasta I kvartalis kuni 67%-ni 2008. aasta I kvartalis. Vaadeldaval perioodil oli naturaalseid veinide suurimaks tootjaks AS Linda Nektar, kellele kuulus valdav osa siidri toorainena kasutatavate veinide toodangu mahust.

Väliskaubandus

2007. aasta lõpus toimunud ESA väliskaubandusstatistika kogumismetoodika muutus puudutas ka lahjade alkoholsete jookide andmeid. Muutuste tõttu kajastavad 2008. aasta I kvartali andmed kogueksporti ja –importi (sh reeksport). Eelnevatel aastatel näitasid need põhieksporti ja põhiimporti (ainult Eesti turule import ja Eestis registreeritud ettevõtete eksport), mistõttu vaadeldava perioodi andmed ei ole varasemaga võrreldavad.

2008. aasta 3 esimese kuuga ulatus lahjade alkoholsete jookide koguekspordikäive 30 mln kroonini ja koguimportikäive 53 mln kroonini. Seega püsis nende jookide väliskaubakäibe saldo negatiivsena. Üle poole (52%) antud tootegrupi ekspordikäibest saadi kääritatud jookidest, millest siidrikäive moodustas 36% ja ülejäänud olid muud kääritatud joogid. Segatud piiritusjookide rahaline eksport moodustades 48% kogu tootegrupi ekspordist.

Lahjade alkoholsete jookide koguseline eksport ulatus 3,3 mln liitrit, sealjuures kääritatud jooke veeti välja rohkem kui segatud piiritusjooke, vastavalt 1,8 mln liitrit ja 1,5 mln liitrit.

Tabel 23

Lahjade alkoholsete jookide rahaline põhieksport ja -import ning
ekspordi- ja impordihinnad I kvartalis 2006-2008

	Hind, kr/l			Käive, mln kr		
	2006 I kv	2007 I kv	2008* I kv	2006 I kv	2007 I kv	2008* I kv
Eksport						
Kokku	7.26	7.13	9.14	18,411	30,217	30,221
sh segatud piiritusjoogid	7.94	8,09	9.71	6,813	12,045	14,492
kääritatud joogid	6.96	6,61	8.67	11,598	18,172	15,729
sh siider	6.69	7.90	8.58	10,620	13,899	10,954
Import						
Kokku	17.33	16.81	12.43	43,980	39,393	53,353
sh segatud piiritusjoogid	11.60	10.95	11.98	29,121	25,827	33,442
kääritatud joogid	13.14	13.27	13,27	14,859	13,566	19,911
sh siider	13.75	12.94	12.07	5,088	5,447	7,985

*kogueksporti ja -impordi andmed, varem põhieksporti ja -impordi andmed

Allikas: ESA

Tabel 24

Lahjade alkoholsete jookide põhieksporti- ja -impordikogused
I kvartalis 2006.-2008 (tuh liitrit)

	2006 I kv	2007 I kv	2008* I kv
Eksport			
Kokku lahjad alkohoolsed joogid	2 590	4 238	3 308
sh segatud piiritusjoogid	1 211	1 489	1 493
kääritatud joogid	1 379	2 749	1 815
sh siider	701	1 760	1 277
Import			
Kokku lahjad alkohoolsed joogid	3 476	3 381	4 291
sh segatud piiritusjoogid	2 263	2 359	2 791
kääritatud joogid	1 213	1 022	1 500
sh siider	513	421	661

*kogueksporti ja -impordi andmed, varem põhieksporti ja -impordi andmed

Allikas: ESA

Lahjade segatud piiritusjookide kaubavahetuse saldo oli negatiivne, kuna ekspordikäive ulatus 2008. aasta I kvartalis 14,5 mln kroonini, olles üle 2 korra väiksem kui impordikäive. Suurem osa Eestist väljaveetud segatud piiritusjookidest müüdi jätkuvalt Läti ja Leetu ning nende riikide summeeritud osakaal ekspordikäibes oli 62%. Venemaa oli nende jookide ekspordis teisel kohal ning hõlmas sellest 30%. Soome ja Ukraina osatähtsus oli oluliselt väiksem, vastavalt 5% ja 2%.

Tabel 25

Lahjade segatud piiritusjookide koguseline kogueksport riigiti 2008. aasta I kvartalis

	1000 liitrit	Osakaal, %
Läti	600	40
Venemaa	451	30
Leedu	321	22
Soome	79	5
Ukraina	31	2
Teised	11	1
Kokku	1 493	100

Allikas: ESA

Kääritatud jookide väljaveoga teeniti 2008. aasta 3 kuuga ligi 16 mln krooni. Sellest märgatava osa (70%) moodustas siidri väljamüügikäive. Kääritatud jookide koguseline eksport oli 1,8 mln liitrit, millest hinnanguliselt 1,1 mln (tabel 26) oli kohalike ettevõtete toodang. Suurema osa (70%) kääritatud jookide ekspordikogusest moodustas siider. Vaatluse all oleval perioodil müüdi valdav osa (93%) eksporditud kääritatud jookidest teistesse Balti riikidesse. Leetu väljamüüdnud kogused moodustasid 69% antud tootegrupi ekspordist ja Läti väljaveetud kogused ulatusid 24%-ni kääritatud jookide ekspordimahust. Soome viidi antud jookide väljaveokogusest 5%.

Tabel 26

Kääritatud jookide koguseline kogueksport riigiti 2008. aasta I kvartalis

	1000 liitrit	Osakaal, %
Leedu	1 252	69
Läti	442	24
Soome	92	5
Teised	29	2
Kokku	1 815	100

Allikas: ESA

Eestis tegutsevate lahjade alkoholsete jookide tootjate andmetel moodustas 47% selle tootegrupi kogueksporti kogusest **Eesti ettevõtete eksport** (tabel 26). Aastatagusega võrreldes vähenes kõikide lahjade alkoholsete jookide müük välisturule, kusjuures suurem langus toimus segatud piiritusjookide osas.

Tabel 27

Eestis toodetud lahjade alkoholsete jookide ekspordikogused
I kvartalis 2006.-2008 (tuh liitrit)

	2006 I kv	2007 I kv	2008 I kv	08/07, +/- %
Ekspord				
Kokku lahjad alkoholised joogid	895	2 418	1 568	-35,2
sh segatud piiritusjoogid	247	993	438	-55,9
kääritatud joogid	648	1 425	1 130	-20,7
sh siider	644	1 341	1 039	-22,5

Allikas: EKI

2008. aasta I kvartalis oli lahjade alkoholsete jookide impordikäive Eestis 53 mln krooni. Kokku imporditi selle ajaga Eestisse 4,3 mln liitrit lahjasid alkoholseid jooke, sealjuures segatud piiritusjooke osteti sisse ligi 2 korda rohkem kui kääritatud jooke. Märkatava osa (44%) sisseveetud kääritatud jookide kogustest moodustas siider.

Lahjasid segatud piiritusjooke imporditi Eestisse 2008. aasta I kvartalis 2,8 mln liitrit 33,4 mln krooni eest. Nende jookide impordis olid kolme riigi osakaalud enam-vähem võrdsed – Leedu hõlmas 23%, Rootsi 22% ja Soome 20% toodete koguimpordist. Teiste riikide osakaalud olid oluliselt väiksemad – Prantsusmaalt pärines 8% segatud piiritusjooke, Ukrainast 6% ja Saksamaalt 3% antud jookide impordikogusest.

Tabel 28

Lahjade segatud piiritusjookide koguseline import riigiti 2008. aasta I kvartalis

	1000 liitrit	Osakaal, %
Leedu	654	23
Rootsi	601	22
Soome	569	20
Prantsusmaa	211	8
Ukraina	174	6
Saksamaa	93	3
Teised	499	18
Kokku	2 791	100

Allikas: ESA

Kääritatud jooke osteti sisse vaadeldaval perioodil 1,5 mln liitrit 20 mln krooni eest, millest siidreid oli 661 tuhat liitrit müügikäibega 8,0 mln krooni. Soome, osakaaluga 69%, oli suurema osa imporditud kääritatud jookide päritolumaaks. Leedu toodang moodustas 7% kääritatud jookide koguimpordist. Saksamaa ja Rootsi osakaalud olid võrdsed, kattes 6% antud jookide sisseveost. Teiste riikide osakaalud olid alla 5%.

Tabel 29

Kääritatud jookide koguseline import riigiti 2008. aasta I kvartalis

	1000 liitrit	Osakaal, %
Soome	1 042	69
Leedu	108	7
Saksamaa	95	6
Rootsi	87	6
Poola	44	3
Suurbritannia	24	2
Teised	100	7
Kokku	1 500	100

Allikas: ESA

Hinnad

Siidri jaehinnad kauplustes on aasta jooksul pidevalt tõusnud. Nii Eestis tervikuna kui Tallinnas oli 2008. aasta veebruaris 1,5-liitrisel plastpudelil siidri keskmine hind kõrgem kui 2007. aasta veebruaris (vastavalt +7% ja +5%). Tallinnas oli siider veebruaris 1,0% odavam kui Eestis keskmiselt.

Aktsiisimäära tõus põhjustas 2%-lise (+0.61 kr/1,5 l) siidri kallinemise võrreldes aastataguse tasemega. Ülejäänud hinnatõus tulenes muude kulude kasvust (tooraine, tööjõud jms).

Tabel 30

Siidri ja marjaveinide keskmised jaehinnad kauplustes (kr)

	Veebr. 2007	Aug. 2007	Nov. 2007	Veebr. 2008	Muutus veebr.08/ veebr.07, %	Mai 2008
Siider*						
Eestis keskmiselt	30.53	31.13	32.17	34.46	7,1	34.79
Tallinnas keskmiselt	30.17	31.00	32.37	34.10	5,3	35.70
Marjaveinid**						
Eestis keskmiselt	29.71	34.03	34.44	39.47	14,6	39.32
Tallinnas keskmiselt	31.02	33.28	36.13	40.19	11,2	36.98

* 1,5-liitrisel plastpudelil hind kroonides koos taara hinna ja käibemaksuga

** 0,5-liitrisel klaaspudelil hind kroonides koos käibemaksuga

Allikas: EKI

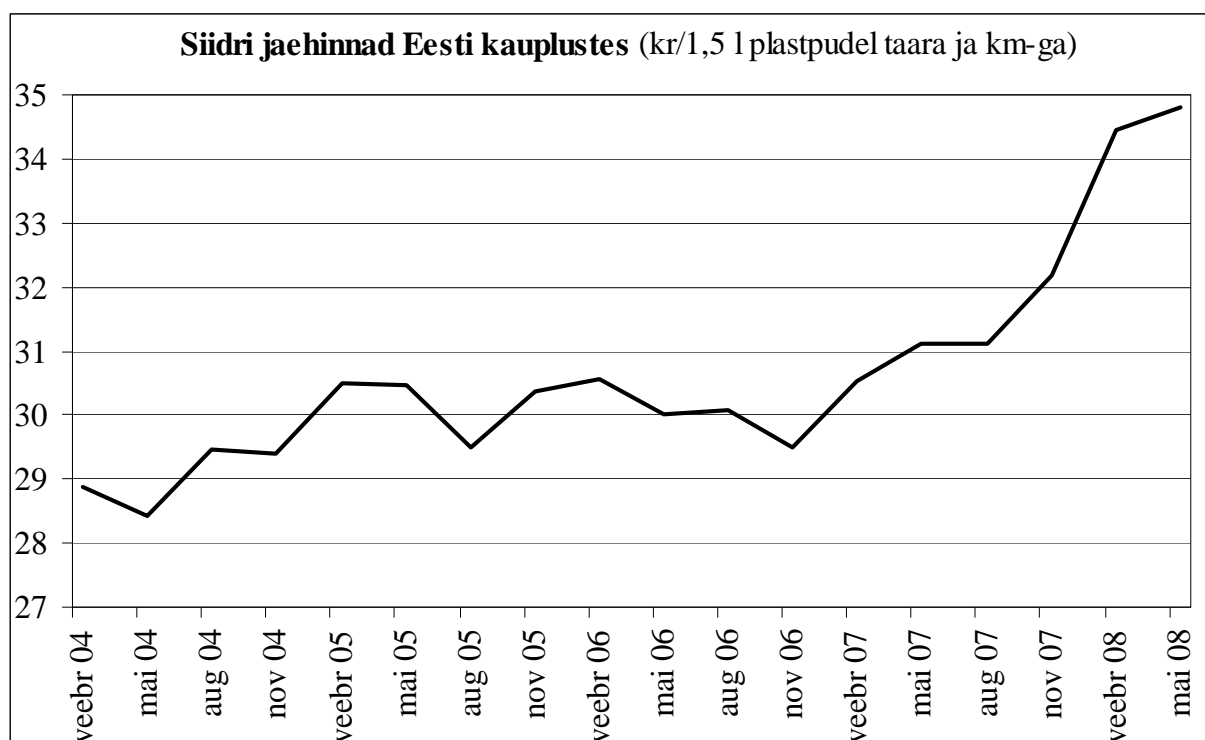
Tabel 31

Siidri ja marjaveini aktsiis (kroonides)

	Enne 01.01.2008	Alates 01.01.2008	Alates 01.07.2008
Ainult aktsiis			
Siider 4,6%, 1,5-liitrine pudel	5.12	5.64	6.77
Marjavein, 0,5-liitrine pudel	5.20	5.20	5.20
Aktsiis koos aktsiisilt makstava käibemaksuga			
Siider 4,6%, 1,5-liitrine pudel	6.04	6.66	7.98
Marjavein, 0,5-liitrine pudel	6.14	6.14	6.14

Allikas: Maksu- ja Tolliameti andmed, EKI arvutused

Joonis 7

Allikas EKI

Ka **marjaveinide** hinnad on aasta jooksul pidevalt tõusnud ning Eesti keskmised jaehinnad olid käesoleva aasta veebruaris 15% kõrgemad kui aasta tagasi. Tallinnas oli hinnatõus mõnevõrra aeglasem, hind tõusis aastaga 11%. Marjaveinide aktsiisi 2008. aastal ei muudetud.

5. ETÜÜLALKOHOL KANGUSEGA ÜLE 80% (PIIRITUS)

Tootmine

2008. aasta esimese 3 kuuga toodeti Eestis rektifitseeritud etanooli (piiritust) ligi 1,0 mln liitrit, aasta tagasi ulatus tootmine 1,5 mln liitrini. Eesti piirituse toodangu mahu languse põhjuseks oli nii sise- kui välisturu väiksem nõudlus. Sealjuures kohaliku turu nõudlus langust võib seostada kangete alkoholsete jookide tootmise vähenemisega ning raskustega AS Onistari tootmises. Oma mõju piiritusetoodangu vähenemisse on jätnud kindlasti ka teravilja kalline mine.

Väliskaubandus

Piirituse ekspordikäive ulatus 2008. aasta I kvartalis 6,2 mln kroonini ning impordikäive 10,3 mln kroonini. Seega oli kaubavahetuse saldo 4,2 mln krooniga negatiivne. Analüüsitaval perioodil vähenes piirituse välisturule müügikäive ligi 14% 2007. aasta 3 esimese kuuga võrreldes. Selle põhjuseks oli ekspordikoguste vähenemine (-23%), kuna samal perioodil keskmised ekspordihinnad tõusid 12% aastatagusega võrreldes.

2008. aasta I kvartalis Eestis toodetud piiritust eksporditi nelja riiki, kusjuures suuremad mahud müüdi teistesse Balti riikidesse. Läti viidi 50% ja Leetu 39% I kvartalis eksporditud piirituse kogusest, kusjuures Läti müüdü kogused ei ole aastaga oluliselt muutunud, kuid Leetu eksporditud mahud olid 52% väiksemad kui aasta tagasi. Ülejäänud eksporditud piiritus müüdi Soome ja Rootsi ning nende riikide osakaalud piirituse koguekspordis olid vastavalt 7% ja 4%.

Piirituse rahaline import oli käesoleva aasta I kvartalis ligi 1/5 võrra suurem kui aasta eest ning käibekasvule aitasid kaasa 1/3 võrra kõrgemad impordihinnad, samal ajal impordikogused olid 10% väiksemad kui aasta tagasi. Soome oli jätkuvalt olulisemaks importipiirituse päritoluriigiks, kelle toodang hõlmas 39% piirituse impordist, kuid kogused olid 11% väiksemad aastatagusega võrreldes. Vaadeldaval perioodil kasvasid oluliselt Ukrainast sisseveetud

Tabel 32

Rektifitseeritud etanooli rahaline põhieksport ja -import ning ekspordi- ja impordihinnad I kvartalis 2006-2008

	Hind, kr/l			Käive, mln kr			
	2006 I kv	2007 I kv	2008 I kv	2006 I kv	2007 I kv	2008 I kv	2008/07 +/- %
Ekspord	9.08	12.38	13.92	11,223	7,145	6,174	-13,6
Import	9.53	9.43	12.48	5,037	8,652	10,302	19,1

Allikas: ESA

Tabel 33

Rektifitseeritud etanooli toodang, põhieksporti ja -impordi kogused
I kvartalis 2006-2008 (tuh liitrit)

	2006 I kv	2007 I kv	2008 I kv	2008/2007, %
Toodang	1 475	1,496	0,973	-35,0
Eksport	1 237	577	444	-23,0
Import	529	918	825	-10,0

Allikas: ESA

Tabel 34

Rektifitseeritud etanooli koguseline eksport riigiti 2007.-2008. aasta I kvartalis

	1000 liitrit		08/07,%	Osakaal, %	
	2007	2008		2007	2008
Läti	218	223	2,0	38	50
Leedu	359	173	-51,7	62	39
Soome	-	31	-	0	7
Rootsi	-	17	-	0	4
Kokku	577	444	-23,1	100	100

Allikas: ESA

Tabel 35

Rektifitseeritud etanooli koguseline import riigiti 2007-2008. aasta I kvartalis

	1000 liitrit		08/07,%	Osakaal, %	
	2007	2008		2007	2008
Soome	363	322	-11,3	40	39
Ukraina	151	251	66,2	16	31
Saksamaa	159	160	1,2	17	19
Läti	-	92	-	0	11
Teised	245	-	-	27	0
Kokku	918	825	-10,1	100	100

Allikas: ESA

piirituse kogused (+66%), mis tõi kaasa ka riigi osakaalu suurenemise 16-lt 2007. aasta I kvartalis kuni 31%-ni vaadeldaval perioodil. Saksamaalt sisseveetud piiritusekogused ei ole aastaga märgatavalt muutunud ning moodustasid 19% piirituse koguimpordist. Ülejäänud imporditud piiritus pärines Lätist ning tema osakaal piirituse koguimpordis oli 11%.

6. VIINAMARJAVEIN JA VERMUT

Kuna neid jooke Eestis ei toodeta, siis vaatluse all on vaid väliskaubanduse andmed. Ka antud jookide osas ei saa võrrelda 2008. aasta I kvartali väliskaubandusandmeid varasematega, sest andmete kogumismetoodika muutus mõjutas neidki.

Viinamarjavein

ESA andmetel eksporditi 2008. aasta I kvartalis viinamarjaveine 666 tuh liitrit 34 mln krooni eest ning imporditi 3,2 mln liitrit 123 mln kroonini eest. Kuna Eestis puudub viinamarjaveinide tootmine, siis võib eeltoodud ekspordimahtusid lugeda Eestit läbinud transiitvedudeks. Osa veinide impordist ja ekspordist teostasid Eesti firmad, osa tõenäoliselt välisfirmad. Viinamarjaveini ekspordi sihtmaade seas oli osakaaluga 30% esikohal Venemaa, kellele järgnes Soome osatähtsusega 27%. Läti ja Leedu summeeritud osakaal veini koguekspordist ulatus 41%-ni, millest 25% viidi Läti ja 16% Leetu.

Tabel 36

Viinamarjaveini rahaline põhieksport ja -import ning ekspordi- ja impordihinnad I kvartalis 2006-2008

	Hind, kr/l			Käive, mln kr		
	2006 I kv	2007 I kv	2008* I kv	2006 I kv	2007 I kv	2008* I kv
Eksport	37.70	43.77	51.13	10,555	18,386	34,058
Import	33.34	34.74	38.47	83,942	99,344	122,962

*koguekspordi ja -impordi andmed, varem põhieksporti ja -impordi andmed

Allikas: ESA

Tabel 37

Viinamarjaveini koguseline põhieksport ja -import 2006-2008. aasta I kvartalis (1000 liitrit)

	2006 I kv	2007 I kv	2008* I kv
Eksport	280,0	420,2	666,1
Import	2 518,1	2 860,0	3 196,3

*koguekspordi ja -impordi andmed, varem põhieksporti ja -impordi andmed

Allikas: ESA

Nagu eespool öeldud, 2008. aasta esimese 3 kuuga veeti Eestisse sisse viinamarjaveine 3,2 mln liitrit ning impordikäive oli 123 mln krooni. Kui sellest arvestada maha eksporditud veinikogused, siis võib öelda, et Eesti turule müüdi kogu imporditud veinikogusest 2,5 mln liitrit. Seda oli rohkem kui varasematel aastatel (2007.a I kv 2,4 mln l, 2006.a I kv 2,2 mln l). Seega veinitarbimine Eestis üha suureneb.

Viinamarjaveine imporditi Eestisse 2008. aasta I kvartalis 28 riigist, aasta tagasi ulatus impordiriikide arv 40-ni. Endiselt oli tähtsamaiks importveini päritoluriigiks Hispaania, kust

sisseveetud kogused moodustasid 20% veini koguimpordist. Populaarsuselt järgmised olid tšiiili ja saksamaa veinid ning need hõlmasid vastavalt 10% ja 9% veinide impordikogusest I kvartalis. Prantsusmaa veinide osakaal veinide impordikoguses oli 8%, Ungarist ja Itaaliast pärit veinidel võrdselt 7%. Soome puhul võib arvata, et ettevõtte on statistikaametile andmete esitamisel veini päritolumaa asemel märkinud saatjariigi.

Tabel 38

Viinamarjaveinide koguseline import riigiti 2008. aasta I kvartalis

	1000 liitrit	Osakaal, %
Hispaania	623	20
Tšiiili	313	10
Saksamaa	286	9
Prantsusmaa	269	8
Soome	264	8
Ungari	238	7
Itaalia	219	7
Teised	984	31
Kokku	3 196	100

Vermut

Analoogselt viinamarjaveinidele puudutas ESA andmete kogumise uus meetoodika ka vermuti väliskaubandust.

ESA andmetel eksporditi 2008. aasta I kvartalis vermutit Eestist 138 tuh krooni ja imporditi Eestisse 5,3 mln krooni eest. Seega oli ekspordikäive peaaegu olematu.

Vastavalt ESA andmetele ulatusid vaadeldaval perioodil vermuti kogueksporti mahud 4,4 tuh liitrini ja koguimpordi mahud 142 tuh liitrini. Eesti turul müüdi järelikult I kvartalis ligi 138 tuh liitrit vermutit.

Tabel 39

Vermuti rahaline põhieksport ja -import ning ekspordi- ja impordihinnad I kvartalis 2006-2008

	Hind, kr liiter			Käive, mln krooni		
	2006	2007	2008*	2006	2007	2008*
	I kv	I kv	I kv	I kv	I kv	I kv
Eksport	25.40	21.30	31.07	0,298	0,212	0,138
Import	29.74	31.42	37.34	4,192	4,633	5,311

*kogueksporti ja -impordi andmed, varem põhieksporti ja -impordi andmed

Allikas: ESA

Tabel 40

Vermuti põhieksporti ja -impordi kogused
I kvartalis 2006-2008

	2006 I kv	2007 I kv	2008* I kv
Ekspord	11,7	9,9	4,4
Import	141,0	147,4	142,2

*kogueksporti ja -impordi andmed, varem põhieksporti ja -impordi andmed

Allikas: ESA

Suurimaks imporditud vermuti päritoluriigiks oli endiselt Itaalia ning sealt ostetud kogused moodustasid poole selle toote koguimportist. Teisel positsioonil oli Holland, kust veeti sisse 16% ning kolmandal Hispaania, kust imporditud kogused moodustasid 13% vermuti koguimportist I kvartalis. Ülejäänud riikide osakaalud olid alla 10%.

Tabel 41

Vermuti koguseline import riigiti 2008. aasta I kvartalis

	1000 liitrit	Osakaal, %
Itaalia	74	52
Holland	23	16
Hispaania	18	13
Saksamaa	10	7
Teised	17	12
Kokku	142	100

Allikas: ESA

KOKKUVÕTE

Turuülevaatest selgus, et 2008. aasta I kvartalis olid Eestis peaaegu kõikide alkoholsete jookide **tootmismahud** väiksemad kui eelmise aasta I kvartalis. Erandiks olid vaid puuvilja- ja marjaveinid, mille tootmine püsis aastatagusel tasemel (+1%). Toodangu languse peamiseks põhjuseks oli 2008. aasta 1. jaanuarist kehtima hakanud kõrgem alkoholiaktsiis, mistõttu alkoholitootjad tootsid ja kaubandusettevõtted ostsid 2007. aasta lõpus suuri koguseid ette (nt viina toodeti ette hinnanguliselt 1,5 mln l). Kõige suurem toodangu langus oli rektifitseeritud etanooli (piirituse) tootmises (-35%). Kangete alkoholsete jookide toodang oli I kvartalis 24% väiksem aastatagusest, sealhulgas viinatoodang hinnanguliselt 30% väiksem kui aasta tagasi. Õlut toodeti I kvartalis ligi 6% ning lahjasid alkoholseid jooke 22% vähem kui 2007. aasta 3 esimese kuu jooksul. Kuna 2008. aasta 1. juulist tõuseb alkoholiaktsiis uuesti, siis on ka II kvartalis oodata varude soetamist ettevõtete ja ka tarbijate poolt.

Alates 2007. aasta lõpust muutis ESA **väliskaubandusandmete** kogumise metoodikat, mille järgi peavad aruandeid esitama nii Eesti kui ka välisfirmad, kes tegelevad alkoholsete jookide väliskaubandusega Eesti territooriumil. Seoses sellega ei ole kõik 2008. aasta esimese 3 kuu andmed eelmise aasta sama perioodiga võrreldavad. Jooksva aasta I kvartali ESA väliskaubandusandmed kajastavad suures mahus Eestit läbinud alkoholsete jookide (eriti kange alkoholi) transiiti Venemaale. EKI kogutud andmed kajastavad Eesti alkoholsete jookide tootmisettevõtete eksporti, mis on samuti töös eraldi välja toodud. Alkoholsete jookide väliskaubanduse bilanss oli käesoleva aasta 3 kuul jätkuvalt negatiivne. Samal ajal tuleb väliskaubandusandmetesse suhtuda endiselt ettevaatlikkusega, kuna osa firmasid jätab andmed õigeks ajaks esitamata ning andmeid pidevalt korrigeeritakse (sh varasemate aastate andmeid).

2008. aasta I kvartalis tõusid oluliselt kõikide populaarsemate kodumaiste alkoholsete jookide Eesti keskmised **jaehinnad** kauplustes, kusjuures kõige kiiremini kallines viin. Alkoholsete jookide tarbijahinnaindeks kasvas aastaga 11,4%. Kodumaiste viina, likööri ja siidri jaehinnad Eestis keskmiselt olid kõrgemad kui Tallinnas, seevastu džinnid, õlu ja puuvilja-marjaveinid olid pealinnas kallimad. Hinnatõus Tallinnas oli enamikes alkoholsete jookide tootegruppides kiirem kui Eestis keskmiselt. Alkoholsete jookide jaehinna tõus võrreldes aastatagusega oli osaliselt tingitud aktsiisitõusust, kuid isegi suuremas osas põhjustas selle teravilja kallinemine maailmaturul. 1. juulist tõusvate aktsiisimäärade tõttu kallinevad alkohoolsed joogid, eriti kanged alkohoolsed joogid, tarbijate jaoks veelgi.

Alkoholsete jookide **jaekäive** ulatus 2008. aasta I kvartalis 1,08 mld kroonini, olles 10% kõrgem kui aasta tagasi. Sellise kasvu põhjuseks olid kõrgemad jaehinnad, mida tingisid 2008. aasta 1. jaanuarist rakendatud 10% kõrgemad aktsiisimaksu määrad.